

Pasauliečių apaštalavimo centras

Sena problema ir nauji motyvai jai aiškintis*)

STASYS YLA

Prieš porą metų iškilo klausimas, ar šio krašto lietuviams katalikams nereikia naujo centro, kuris visus apjungtų, išjudintų, įkvėptų naujos gyvybės. Apie tai pradėta daugiau rašyti, diskutuoti kunigų ir pasauliečių suvažiavimuose, pagaliau imta ieškoti sprendimų.

Sprendimų kol kas nerasta, ir matysime kodėl. Nuomonių skirtumai tebėra nesuderinti. Jiems aiškintis ir naujesnių gairių paieškoti kaip tik ir skirtas šis pranešimas.

1. Motyvai, nuomonių skirtumai ir neaiškumai

Buvo iškelta įvairių motyvų, kodėl mums reikia tokio centro. Iš jų svarbiausi buvo šie:

1. Lietuvių religiniai — bažnytiniai reikalai tebėra decentralizuoti.

2. Tie reikalai palikti vieniems kunigams, o tuo tarpu naujoji Bažnyčios kryptis reikalauja aktyviau įjungti pasauliečius.

3. II Vatikano dekretas apie pasauliečių apaštalavimą (par. 26) rekomenduoja steigti "pasauliečių tarybas padėti Bažnyčiai apaštalauti".

4. Tokios tarybos jau steigiamos įvairiuose kraštuose ir iš jų sudaromi centrai.

5. Iš lietuvių panašias tarybas jau sudarė katalikai Vokietijoje, o Kanadoje pernai sudarytoji laikinoji taryba šių metų spalio 4 d. bus pakeista pastoviaja.

Amerikoje, besvarstant šį klausimą, iškilo nuomonių skirtumai bei neaiškumai dėl keletos dalykų:

1. Dėl vardo — kaip tokį dalyką tiksliau vadinti — Katalikų Centru ar Taryba bei Senatu? Taryba ir senatas reikštų tą patį, o centras būtų vieno ar antro valdyba — vykdomasis komitetas.

2. Dėl paskirties: kam tokios tarybos su Centru reikia — problemoms studijuoti, veiklai atskinti ar religinę veiklą koordinuoti?

*) Pranešimas Kunigų Vienybės seimui š. m. liepos 1 d. Chicagoje.

Šiame numery

- Apie tautinio heroizmo realizmą.
- Pasauliečių apaštalavimo centras.
- Iš didelio rašto išėjo iš krašto.
- Eugenio Montale eilėraščiai.
- Ar svarbu operai geras libretas?
- Šis tas apie "Mažąją lietuviškąją tarybinę enciklopediją".
- Kaip buvo užimta Utena.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Akademines prosvaites.

3. Dėl apimties bei sudėties: ar Taryba turėtų būti iš vieno pasauliečių ar kartu su kunigais, atseit — apjungianti kunigus ir pasauliečius?

4. Dėl sudarymo būdo: ar Tarybą turėtų kas nors sudaryti iš viršaus, ar ji būtų rankama demokratišku būdu.

Be šių klausimų pasirodė verti dėmesio dar keletas kitų:

1. Kas turėtų imtis iniciatyvos Tarybą sudaryti bei Centrą steigti?

2. Kas tokį Centrą autorizuoti bei legalizuoti?

3. Kas ir kaip spręstų Centro kompetenciją kalbėti vienu ar kitu klausimu ir daryti sprendimus?

2. Ar iš tikro reikia naujo Centro Amerikoje?

Nors diskusijos tuo reikalu yra įsibėgėjusios, tačiau dar ne vėlu klausyti, ar mums iš viso reikia naujo Centro Amerikoje? Juk čia veikia Kunigų Vienybė, kuri atstovauja lyg ir hierarchinį organą liet. religiniams reikalams. Tokias kunigų vienybes bei tarybas (Clergy Councils) amerikiečiai pradėjo steigti visai neseniai ir tik pernai sudarė savo centrą Chicagoje. Tuo tarpu lietuvių turime Kunigų Vienybę jau 60 metų. Tiek pat metų veikia ir mūsų Katalikų Federacija, kuri apjungia visas katalikų organizacijas. Federacijos tikslas, pagal 1946 metų įstatus, buvo aptartas taip: "Katalikiškoji akcija pagal Bažnyčios šūkį Visa atnaujinti Kristuje".

Tos dvi mūsų "struktūros" — KV ir KF — rodo, kad mes užbėgome už akių daugeliui kitų kraštų ir pralenkėme II Vatikano pagedavimus. Dėl to nebūtų mums reikalo šiuo metu sekėti kitus, nes kiti mus seka su dideliu pavėlavimu. Mūsų problema būtų ne kurti ką nors naują iš esmės, kaip tai daro kiti, bet tik naujai persitvarkyti, atnaujinti tas esamas struktūras ir labiau jas pritaikyti II Vatikano reikalavimams. Patį išmintis sako, kad jokios struktūros, net ir pačios geriausios, negali visą laiką likti veiksmingos. Pagaliau negali būti laikoma tobula ir sėkminga, kas tiko prieš 60 ar 30 metų, nes gyvenimas pastaruoju metu labai pasikeitė ir socialiniai reikalavimai darosi kiti.

Iš tikro, Kunigų Vienybė ir Katalikų Federacija toli gražu nepralenkė šių dienų gyvenimo, net gi nepasivijo, nors ir stengėsi laiku nuo laiko keisti bei tobulinti savo įstatus. Aiškiai matome, kad tos dvi mūsų struktūros pastaruoju metu pasidarė nebeveiksmingos. Jos nebėra pažangios nei uždavinių pasirinkimo, nei priemonių vartojimo, nei gyvenimo reikalavimams atitikimo. Ko gi tad reikia šioms struktūroms? Ko reikia patiems lietuviams katalikams šiais pava-

Sv. Juozapas V. K. Jonyno skulptūra granite St. Braudens bažnyčioje, Bronx'e, N. Y. Nuotr. V. Maželis

tikiniais laikais?

Kai kas iš mūsų galvoja, kad tik sudaryti iš abiejų struktūrų naują gyveninį branduolį, bent studijinį, kuris apčiuoptų naujas veiklos problemas ir įkvėptų seniems organizmams naujos dvasios (plg. Pr. G., Draugas 1968, liepos 27). Kiti galvoja, kad studijinio centro per mažą. Reikia pirmon eilėn veiklos centro, kuris ateitų su naujais, efektingesniais metodais bei priemonėmis ir kuris visą katalikų veiklą, visose srityse sėkmingai aktyvintų ir koordinuotų. Studijinis momentas tokiame centre būtų tik pagalbinis (Pr. G., Tėviškės Žiburiai 1968, rugs. 19).

Kaipgi toks centras galėtų veikti tarp dviejų jau esamų, minėtų struktūrų? Ar jis būtų šalia jų, ar būtų virš jų, kaip vyriausioji kepurė, ar būtų joms palenktas? Sprendžiant iš pareiškimo, kurį Katalikų Federacija yra padariusi pernai (Draugas, rugp. 31), toks Katalikų Centras veiktu "per Federaciją ir Kunigų Vienybę" ir jis "turėtų tik direktyvinės galios". Kunigų Vienybės ir Federacijos centro valdybos buvo pasiėmusios tokį centrą sudaryti iš 5 asmenų, kurių 2 būtų skiriami iš Federacijos kongresas, vykęs pernai rudenį, šiam projektui nepritarė. Motyvai prieš tokį centrą, be kitko, buvo šie:

1. Toks centras, kuris būtų su-

darytas jau esamų dviejų centrų ryšys. Jeigu taip, tai mūsų buvusių dvi struktūros būtų paliktos ir nejudintinos. Kitaip tariant, mums reikia atsisakyti min ties steigti naują trečią centrą, šalia esamų dviejų, arba kurti naują vieną centrą vietoj turimų dviejų.

2. Būdamas ne savarankus, toks centras būtų ir neveiksmingas ta prasme, kaip norima ir laukiama.

3. Jis neatstovautų ir visų katalikų, nes būtų sudaromas iš čia viršaus, o ne delegavimo bei rinkimo pagrindu.

3. Kodėl ir kaip mes susipainiojome?

Spręsdami šį klausimą, atrodo, mes kažkur įklimpome ir negalim kol kas išbristi. Jaučiam reikalą atnaujinti aptingusį katalikų veikimą, bet nežinom, kaip geriausiu būdu tai padaryti. Bepiga Vokietijos ir Kanados lietuviams, kurių katalikiškasis gyvenimas žymiai mažiau išplėtotas. Jie eina pirmyn su savo centru kūrimu paprasčiau ir tiesiau, o mums sunku atsisakyti, ką jau tu rėjomė, ir žymiai sunkiau suderinti išaugusias organizacines šakas. Ko gi mums reikia?

Pirmiausia mums reikia išsiaiškinti vieną dalyką. Ar mes pasiliekam prie paties organizacinio pasidalinimo principo, kurį buvom pasirinkę prieš 60 metų, būtent — kad veikia du centrai: vienas kunigams, antras pasauliečiams. Šis principas, atrodo, laikytinas galiojančiu ir dabar po II Vatikano, nes ir kituose kraštuose dabar naujai kuriamos atskiros kunigų ir pasauliečių ta-

Kertinė Parastė

APIE TAUTINIO HEROIZMO REALIZMĄ

Neseniai vienas tautietis atsiuntė man gana priekaištągą laišką, liečiantį ne tik mane, bet drauge ir kitus lietuvių rašytojus. To žmogaus galva, girdi, nereikia vaikytis "tarptautinių šmėklų", nes nereikia mums "tarptautinio žanro formų". Ir gale jau beveik įsakymas: "Parodyk man bent vieną knygą, kuri žadintų mūsų jaunimą".

Kartu suvedant visų tų priekaištų ir pagedavimų balansą, tenka galvoti, kad lietuviams rašytojams svetimoje užkraunama pareiga rašyti pagal "tautinę nuovoką", operuoti superlatyvinio heroizmo temomis, iš ko mūsų jaunimas semtųsi lietuviško stiprumo ir meilės Lietuvai.

Suprantama, visa tai atskamba tomis pat gaidomis ir tuo pat raugu kvepia, kuo pilni ataskaitiniai suvažiavimai okupuotoje Lietuvoje. Ten, pavadinę rašytoją "žmogaus sielos inžinieriumi", komunistai nuolat ragina ir verčia rašyti apie savo doktrininius siekius, apie savo doktrininės vizijos ir kurti, kad ir nerealius, bet savus, doktrininius tipus. Savo laiku, pakankamai susipažinęs su socialistinio realizmo esme, aš rašiau apie tai "Pradalgės" almanache. Kaip tik tada aš gavau keletą laišku iš mūsų literatų. Jie buvo patenkinti mano studijėle. Ir ten man įkrito mintin posakėlis, kad mes tuo ir esame gyvi, kad neturime diktato rašyti kokio nors autoriteto aprobuotomis temomis.

Mūsų tautinio heroizmo realizmas pats savaime išplaukia iš mūsų gyvumo. Šlaitui nereikia herojiškos pozos skelbti mūsų egzistencinei heroikai. Jam pakanka vien atsidusti, kad tas atodūsiai dėl menkščio objekto staiga atsikambėtų mūmyse, liktų ilgą gyventi su mumis ir net mus pergyventų. Laisvoji lietuvių literatūra beveik nežino priekštinių temų. Ji visad buvo labai savarankiška ir pakankamai drąsi. Romanas "Tiesiu keliu" buvo sujungtas su tendencija ir todėl liko už literatūros ribų. Už literatūros ribų gal bus ir keletas egzilių sukurtų veikalų, kur patriotiniai pamokslai nieko nesukrečia, bet vien troškina nuoboduliu. Kada publicistika, kur mums labai reikalinga tendencija (gyvybės ženklas) nustelbia mums išraišką, kūrinys tada pasmerktas gimi negyvu kūdikiu. Tačiau pats faktas, kad ant alkmens jis dar paskaito). Tautinio heroizmo realizmas (jeigu leistina tokį terminą ištarti) yra realizmas to fakto, kad lietuvių kūrybinis potencialas ne tik neužgeso už tėvynės ribų, bet, laikui bėgant, ėmė įsiveržti net atgal į tėvynę, vieniems ten nerimaujant, kitiems tyliai pritariant ir džiaugiantis. Gau-

sūs faktai byloja apie tai. Ir visa šitai buvo įmanoma, kad tik čia, už tėvynės ribų, bet koks kūrybinis gyvenimas vyksta laisvės sąlygose. Kai kartais kas nors surinka, kad "tarptautinės šmėklos" slopina "tautinę dvasią", tai nėra vox populi — vox Dei, bet tik vox populi — vox ignorantiae.

Ištrūkę iš diktato sąlygų, mūsų kūrybingieji žmonės nesutiks kurti čia kūrinius a la romanas "Tiesiu keliu", kuriame kiekvienas vyksmas, kiekvienas siekis buvo pastanga įrodyti autoriaus tezę. Tezės ir formos struktūra yra neatskiriama dalimis junginys. Lietuvis kylanč, kada, atrodo, buvo dėkingiausia dirva atsiskeisti ura - patriotikai rašijoje, tų motyvų mes nerandame nei Vaižgante, nei Zemaitėje, nei ankstyvame Šeiniuje. Bet tie rašytojai sukūrė mums literatūrą. Kitaip jie liktų vien pamfletų rašytojais.

Kaip talentingo rašytojo plunksnos brūkšnyje gali atsiskleisti didžiulė realybė ir atžymėti tragediją, matomė iš Aleksandro Solženicino romano "Vėžio palata". Viename probėgsmiame jo personažų pasikalbėjime šnekama apie gydytojų areštus. Sužinome, kad juos, kaip ir kitus imtinius, griebia staiga, be dėmesio ir rūpesčio, nors gydytojas čia pat turi operuoti, kai ligonis jau guli ant operacijos stalo.

— Tai buvo atsitikimas su

vienu lietuviu, sako romano

personažas. Lietuvis stengėsi

ištrūkti iš kalėjimo vienutės,

patekti bent į ligoninę. Jis pra-

rijo alumininį šaukštą, stengda-

masis turėti pagrindą operaci-

jai. Tačiau prieš pat tą opera-

ciją gydytojas chirurgas buvo

suintas ir išgabentas į tremtį.

Ar mes nepajuntame, kartu

gal ir su viso pasaulio skaityto-

tojais, kokiose kalėjimo sąly-

gose buvo tas neįvardintas lie-

tuvis, kuris iš kalėjimo karce-

rio gelbėjosi, prarydamas alu-

minį šaukštą? Čia rusų rašyto-

jas nedemonstravo nei "tauti-

nės heroikos", nei apriorinių

tendencijų smerkti ar kelti

protestus.

Solženicinas nespausdinamas

Tarybų Sąjungoje. Tuo jis

(skaudžiai baudžiamas už ne-

klusumą "socialistiniame rea-

lizmui". Ir tai padaro jį rašy-

toju, kurio nemėgsta režimas,

bet kurį adoruoją pasaulis. Jis

savo tėvynėje gyvena mistinėje

tremtyje, kaip mes už tėvynės

ribų gyvename vis dėlto tėvy-

nėje. Hercenas, Blasco - Iba-

nez ar Šlaitas — jie ir jų kra-

stas yra viena nedaloma visybė.

Jie yra skelbėjai reiškinio, di-

desnio už publicistiškai suvok-

tą raštiją. Jie skelbia savo

nepakartojamą savitumą. Ra-

šytojai net suformuoja tautą.

Drįstu tvirtinti, kad mus su-

formavo ta mūsų literatūra,

kuri dabar, kaip sarkofaguose,

jėgiamai išsisi literatūros vado-

vėliuose (tik ne tarybinės lai-

dos).

Kūrybinio savitumo ir nepa-

(Nukelti į 2 psl.)

Pasauliečių apaštalavimo centras

(Atkelta iš 1 psl.)

uždavinius. Tik dėl to mes šį reikalą svarstome savo seime, juo rūpinamės, norim patalkinti pasauliečius, nes norim geresnio bei tikslesnio su jais bendradarbiavimo tos pačios Bažnyčios reikaluose.

4. Centras turi išaugti iš Tarybos, o Taryba — iš žmonių

Kalbant apie federacijos reorganizavimą, reikėtų atkreipti dėmesį į kitą principą — Centras (arba Valdyba) turi išaugti iš Tarybos, o ne Taryba iš Centro. Katalikų Federacija, tiesa, yra turėjusi savo Tarybą, bet, pagal įstatutą (1964, VII) tarybą sudarė: Federacijos centro valdyba, Federacijos apskrįčių pirmininkai ir sekretoriai, centrinių organizacijų pirmininkai ir sekretoriai ir katalikų laikraščių redaktoriai. Tokia taryba faktiškai yra valdybinė; ji tik pagalbinė, patariamoji priemonė centrui. Tuo tarpu negalima kalbėti apie Federaciją, kaip visų Katalikų Centra, kol ji neatsiremia į platesnį pagrindą. Plačiausias pagrindas katalikams yra parapijos; mažiau platus, bet reikšmingas yra organizacijos. Federacija ligi šiol rėmėsi tik atskirais lietuviais ir jų organizacijomis (Ist. 1946, IVa) ir nesvarstė parapijos reikalų (Ist. 1932, tikslas 1). Tuo tarpu II Vatikano dekretas apie pasauliečių apaštalavimą pirmą eilę iškelia parapijas (par. 10), kur pasauliečių apaštalinė veikla turėtų išsiskleisti. Taigi, Federacija reorganizuojant, reikia sudaryti pirmiausia jos Tarybą iš parapijų ir organizacijų atstovų. Parapijos, po II Vatikano dabar turi ar netrukus turės savo rinktines tarybas; iš jų praplinių tarybų po vieną atstovą pasaulietį turėtų gauti ir Federacijos Taryba. Tautinių lietuvių parapijų, pagal amerikiečių statistiką (The Sociology of the Parish, Bruce 1950, 162), yra buvę 103, dabar berods nukrito ligi 86. Tad didžioji Tarybos narių dalis būtų parapijų tarybų atstovai.

Antroji Federacijos Tarybos pozicija būtų organizacijų atstovai, tačiau reviduojant patį jų atstovavimą kiek kiti būdai. Katalikų sąjunga šiandien yra praplėmusi, tad nereikėtų iš atstovavimo išjungti ir tokių organizacijų, kurios anksčiau nebuvo Federacijoje. Tokių nepolitinių organizacijų šiandien rastume daugiau, kurios panorėtų dalyvauti katalikų taryboje. Paprastos organizacijos galėtų deleguoti po 1, o federatyvines po 2 ar 3 atstovus. Iš viso galėtų jų būti Taryboje apie 20 ar 25 nariai.

Trečias elementas būtų moterų vienuolijos, kurių apaštalavimas remiasi pasauliečių kunigyste, kaip ir kitų katalikų. Kai vyrai vienuoliai, daugiausia kunigai, priklauso Kunigų Vienybei, tai moterų vienuolijos, viso keturios, dar pridėjus mažą benediktinių grupę, galėtų turėti Taryboje 5 savo atstovus. Taip susidarytų Federacijos Taryba maždaug iš daugiau kaip 100 asmenų ir ji galėtų būti lyg ir Amerikos lietuvių katalikų senatas.

Taryba būtų pagrindinis, apsprendžiantis elementas šioje struktūroje. Iš jos turi išaugti ir nuo jos priklausyti pats Centras.

Šiandien, po II Vatikano, kaip tik daugiausiai kalbama apie tarybas ir jų sudarymo būdus, nes tai yra svarbiausia. Tad ir reikia Tarybos ne tam, kad ji išrinktų tik Valdybą, arba sudarytų Centrą ir toliau nieko neveiktų. Statutas turėtų numatyti tarybų darbą ir uždavinius, kuriuos ji atliktų pasidalinusi komisijomis įvairiomis sritimis: jaunimo, šeimos, spaudos, liturginiams reikalingams ir kitoms. Taryba turėtų būti sudaroma bent 7 metams, o Valdyba arba Centras bent 3 metams iš kokių 7 ar 9 narių. Prie pasauliečių tarybos Centro turėtų būti ir Kunigų Vienybės atsto-

vas palaikyti ryšiams ir uždaviniams derinti.

5. Nauji tikslai ir nauja orientacija

Federacija pagrindiniu savo tikslu buvo įrašiusi katalikiškąją akciją. Šiandien ši akcija nebeįsireikia to paties, ką II Vatikanas vadina pasauliečių apaštalavimu. Apaštalavimas yra Dievo tautos funkcija, ir ji atremta į dvejopą kunigystę — pasauliečių ir pašventųjų žmonių. Pasauliečių kunigystė reikalauja to paties, kaip ir pašventoji, būtent — mokyti, pašventinti, vadovauti, tiksliai skirtingu būdu ir skirtingose plotmėse. Nežiūrint skirtingų plotmių ir kartais skirtingų būdų, pasauliečiams tenka liudyti tą pačią tiesą ir skelbti tą patį mokslą, rūpintis malonės gyvenimu ir kulto bei liturgijos reikalais, puoselėti dorines vertybes, ugdyti krikščionišką sąžinę, rūpintis gerais papročiais ir viešąja dorove.

Kadangi apaštalavimas tose trijose srityse suveda kunigus su pasauliečiais, tai apibrėžiant Federacijos veikimo tikslus bei uždavinius, reikėtų nustatyti ribas, kad nebūtų kryžiuojamasi su kunigų ir Kunigų Vienybės uždaviniais. Lig šiol Kunigų Vienybė ir kunigai kitaip žiūrėjo į pasauliečių veiklą Federacijoje. Toji veikla nelietė parapijų, nesitępė į tiesioginio apaštalavimo sritį. Dabar pasauliečius ne tik reikia įsileisti ir su jais bendradarbiauti tiesioginio Bažnyčios veikimo baruose, bet ir juos skatinti šio darbo imtis ir kartu juos mokyti, kaip šis darbas turėtų būti dirbamas.

Tai yra naujas dalykas daugeliui kunigų. Jis reikalauja naujos orientacijos ir pačiai Kunigų Vienybei. Nei kunigai, nei jų Vienybė negali toliau savęs laikyti katalikų gyvenimo bosais. Aišku, jie liks vadovais, auklėtojais, vyriausiais pašventintojais. Mažiau teks įsakinėti ir diktuoti, daugiau turtis, įtikinti, aiškinti bei aiškintis. Šie dalykai yra gana nauji ir daugeliui pasauliečių, tad ir jiems reikės daug ko mokytis.

Taigi, reorganizacija yra vienas dalykas, o persiorientavimas — kitas. Jeigu mes sugebėsime gerai atlikti formalinę reorganizaciją, tai toli gražu dar nebūsim atlikę pusės darbo. Didžioji darbo dalis ir gal pati sunkiausia yra tas naujas supratimas, kad kunigas ir pasaulietis yra tos pačios Bažnyčios tarnyboje ir kad jiems reikia vienas kito talkos, bendradarbiavimo, darbo pasidalinimo.

6. Išvados ir klausimai diskusijoms

Baigiant, norėtusi padaryti keletą išvadų, kurias seimas galėtų diskutuoti. Dėl to leiskit jas formuluoti pusiau klausimo, pusiau teigimo būdu.

1. Remdamas darbo pasidali-

Pokalbis

Nuotrauka V. Maželio

nimo principą ir ligšiolinę pusšingtonę, ir Konsistorinei Konsistorinei praktika, asmeniškai pasisakiau už du centrus: kunigų ir pasauliečių. Tačiau atsivėlę klausimas nėra skubus, dėl to negiant pakitusių laiko sąlygų ir II Vatikano reikalavimų, tuos du centrus siūlau reorganizuoti. Ar seimas būtų tos pačios nuomonės?

2. Reorganizuojant Federaciją, dar gali iškilti ir vardo keitimo klausimas. Vardo reikalas nėra esminis, tačiau yra motyvų už tai, kad liktų senasis vardas ir už tai, kad būtų naujas, sakysim — Pasauliečių apaštalavimo centras (PAC). Senas vardas mums primintų tęstinumą ir veiklos tradiciją. Naujas vardas labiau pasia yra tas naujas supratimas, kad kunigas ir pasaulietis yra tos pačios Bažnyčios tarnyboje ir kad jiems reikia vienas kito talkos, bendradarbiavimo, darbo pasidalinimo.

4. Įvedant į Federacijos Tarybą parapijų tarybų atstovus, tektų susidurti su vienu jautriu klausimu — kaip būtų atstovaujamos tos lietuvių parapijos, kurios mažai beturi lietuvių? Tų parapijų tarybos gali būti mišrios tautinės sudėties ir ne be tautinių, o teritorinių parapijų orientacijos. Šis klausimas, manau, galėtų surasti keletą eventualių sprendimų, bet abejoju, ar būtų tikslinga juos šiame seime svarstyti. Viena tik norėtusi pabrėžti, kad dėl šio jautraus klausimo nereikėtų palaidoti paties parapijų atstovavimo principo.

Ganan, ganau aveles...

Nuotrauka V. Maželio

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

kartojamo individualumo tema yra tautos turtas. Ant nevaisingos dirvos, ant nualintos žemės neauga pavėsingi sodai. Net tokie menkučiai reiškiniai, kaip literatūriniai konkursai, su tendencija tik išrinktųjų temų, su nrimetimu rašytojų dalyviui tam tikrų kvalifikacijų ar diskvalifikacijų, kenksmingi literatūros samdrai tai ne tuo, kad ten ar kitur gali dalyvauti Jonas, bet negali dalyvauti Petras, arba galima rašyti apie Oną, o negalima paliesti Barbaros, bet tokie reiškiniai kenksmingi tuo, kad čia yra diktatas pačiai literatūrai.

I kūrybos pasaulio harmoniją įsiveržia niekingos kakafoininės gaidos. Tokioms sąlygoms esant, savaime kyla klausimas — ar siekiama kūrinio ar tik protekcinio maitu

5. Darydami naują žingsnį katalikų veikoje, mes turėtume labai atviromis akimis apsižvalgyti, kas bus pirmoji atnaujinta Centro vadovybė ir kur ji telksis. Nauji Centro vadovai turėtų atteiti su nauja dvasia, II Vatikano dvasia, su platesniais akirachais, su nuolankiu pasirengimu tarnauti Dievo tautai mūsų tautinėje grupėje, ją telkti ir išmintingai derinti daugelį dalykų, o ypač susiderinti su kunigų darbu. Bent pora iš tų žmonių turėtų iš tos tarnybos pragyventi ir tik tam savo jėgas skirti.

6. Atlikę vieną žingsnį — perorganizuojant Federaciją, — mes turėtume telktis į antrąjį reikalą — restauruoti ir sugyventi mūsų Kunigų Vienybę. Šiam centrui reikia naujų, jaunesnių žmonių, naujos dinamikos ir gero mosto. Reikia ir naujo atgaivinto tikėjimo, jog mes — norim ar ne — esam vienos Dievo tautos "teamas" tam tikrame žaidimo sketoriuje. Palikti šį kūrinių toliau vegetuoti ir nuleisti rankas būtų nusikaltimas, kurio mums niekas lengvai neatleistų.

JEIGU JUMS REIKIA GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir priinama kaina.

D R A U G A S

4545 West 63rd Street
CHICAGO 29, ILLINOIS

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
3858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-11 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4083
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatšiliepi, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2901 West 63rd Street
Kampas 63-šios ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 588-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

deklaracijos? Iš ankstesnių kūrybinio reikšimosi faktų gana akivaizdu, kad lietuvis kūrėjas laisvės sąlygose gana kietas medis, norint lenkti ir karpyti pagal sodininko įnorių.

Tą tautinio heroizmo realizmą lietuvis kūrėjas reikšia ir turėtų reikšti (jei norės išlikti) tik sandauga savo talento ir individualumo. Tų komponentų stoką neatpirks jokia aukštų idealų deklaracija, kuri tačiau gali būti naši publicistikoje. Net bataliniams pa-

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradienį ir penktadienį 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALISTE — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akcinė ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatšiliepi, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220

Namu — rez. PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. Šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2315 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. vak. Šeštadienį 9 iki 12 val. arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 8 iki 3 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-135

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadienį 12-2 val. p. p. Trečiadienį uždaryta.

FLORIAN KRASS
(Krasauskas)
REGISTERED PHYSICAL THERAPIST
4738 S. Damen Ave., Chicago, Ill.
Diathermy — Ultrasound — Massage
Tik susitarus

Val: pirm. — antradienį, ketv. — penkt. 2-8 v. popiet. Šeštadienį, 2-4 val. popiet.
Tel. FR 6-3085 arba FR 6-6885

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius, šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadienį, 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 231 2519

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlack 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 6-4446, rez. HE 4-3150

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val.
Pirmą ligonius tik susitarus

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val.
Pirmą ligonius tik susitarus

veikslams reikia ne tik vaizduojamųjų būklų pažinimo. Francūzų David išliko ne dėl to, kad jis buvo patriotas, bet dėl to, kad jis buvo menininkas. Delacroix, savo simboliais, kaip Laisvė, jo didžiulėse drobėse, buvo tas pats, kaip mums yra Adomas Varnas, lietuviško gamtovaizdžio centre pastatęs koplytstulpį. Ne visada, kas reksninga, yra našu. Tauta, kaip žmogus, yra individas. Leiskite ir jos kūrėjui likti individui.

Tautinio heroizmo faktas šviečia iš kiekvieno mūsų meno veikalo, sukurto svetur.

Jurgis Gliada

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-980

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Šeštadienį 9 v. r. — 2 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7097

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423 - 2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue

Val. pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 9 v. r. Trečiadienį ir šeštadienį 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. SIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidenc.)

Pirma ligonius, daktar susitarus (By appt.)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO CHIRURGIJA

Ofisas 2454 W. 71st Street

Val: antradienį nuo 2-5 popiet.

Ketvirtadienį nuo 6-8 vakaro

Ofiso telef. 776-2880

Rezid. telef. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS

15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-3020

Namų tel. 831-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. ŠIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. REliance 6-4410

Rez. Glotveduli 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija

Ofiso 2760 W. 71st Street

Telefonas: 925-8296

Valandos: 8-8 v. r. penktadienį, 10-12 v. r. 2-8 v. vak. Šeštadienį, 1-4 v. vakaro. Sekmadienį, trečiadienį uždaryta

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS

Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val: Pirm., antr., Treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. r. Šeštadienį, 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Pirmą ligonius tik susitarus

Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadienį, ir šeštadienį uždaryta

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 So. Albany Avenue

Val: pirm., antradienį, ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadienį 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-4446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street

Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. r. Treč. ir šeštadienį, pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Val: pirmad., antradienį, penktadienį, 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirtadienį 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-2 val. popiet.

Iš didelio rašto išėjo iš krašto

JONAS AISTIS

Recenzuodamas "Metmenu" 17-tame numery Lietuvoje pasirodžiusią antologiją "Grazi tu, mano brangi tėvyne" kažkoks Titas Guopis, gerokai iškrypdomas iš temos, skiria specialiai man didoką išnašą — straipsnį.

Yra, kaip sakoma, nuomonės ir nuomonėlės, kurias reikėtų toleruoti ir gerbti, tačiau nuomonės negali būti gerbiamos, kai jos yra grynos nesąmonės...

Parašiau prieš porą metų straipsnelį apie Expo-67 tautiečių bendravimą su čekistais, strichais ir visasąjunginių įstaigų čionovnikais. Į tą mano raštą atsiliepė Vytautas Kazakevičius, nukreipdamas skaitytojų dėmesį į mano nuskriaustus tarybinius dainininkus ir mano apšmeižtus ansamblio "tautinius" drabužius. Sekančiu straipsneliu bandžiau jį gražinti į temą, bet jis vėl negražiais žodžiais pasileido į bolševikinės propagandos dirvonus. Kadangi jis pirmoje replikoje pradėjo mokyti padorumo ir moralės dėsnių, tai jam kategoriškai pasakiau, kad nelinkęs leisti mane mokyti padorumo tam, kuris mane patį apvogė. Po to, patrakto vietinės "bendradarbiavimo su kraštu" tetulės, kurios, kaip ne užgesusi ugniavietė, be jokio vėjelio iš mano pusės, ima ir išliėpsnoja... dar ir dabar.

Iš viso atrodo, kad Vytautui Kazakevičiui mano parašymai, jei ir ne itin malonūs, tai visasąjunginio valdininko prasme gana naudingi, nes jis "Pergalėje" ir kitur kelis kartus bandė tą dia-logą atgaivinti, tik tai jam to malonumo linkės daugiau nesuteiktų tuo paprastu pagrindu, kad su pliku nėra ko pėstis.

Ta pačia proga noriu pasakyti, kad ir šiandien nesigailiu Expo-67 iš nuotraukų pavertinės. Mano rašini, manau, gali pateisinti vien š.m. vasario mėnesį Vilniuje dvi dienas trukusi tautinio drabužio konferencija, kurioje buvo pasmerktos "pseudoliaudiškos tautinio drabužio atmainos" (žr. Kultūros barai, 1969, nr. 4, 41-45 pp.). Kaip prieš porą metų mano dėl tautiškų drabužių profanacijos pareikštas mintis norėjo išjuokti ir suniekti Vytautas Kazakevičius ir visi jo sateilitai, o šiandien, žiūriu, mano mintis kartoja rimti konferencijos dalyviai ir net galvoja "įsisteigti tautinių drabužių projektų aprobavimo komisiją". Konferencija pasiekia net tokių kuriozų: "Čia visų pirma minėtinas yra dail. A. Tamošaičio darbas, kuris daugeliui mūsų menininkų tebėra svarbus tautinio drabužio šaltinis".

Ne kartą esu pasakęs, kad tie, kuriems patinka bendrauti su tarybiniais pareigūnais, yra laisvi tai daryti, tačiau esu priešingas tiems Hitlerio broliams, kurie stengiasi priversti kitaip manančius pasekti jų pėdomis. Kodėl su tarybiniais, o juoba su visasąjunginių įstaigų valdininkais neieškau kontakto? Dėl to, kad nei viena, nei antra pusė nėra ir negali būti atvira ir nuoširdi. Iš tikrųjų, tasai bendradarbiavimas, arba palaikymas ryšių su kraštu, yra ne kas kita, kaip tiksliai storais siūlais susiūtas tartiųjų dialogas. Man savas kraštas yra per daug brangus, kad aš galėčiau leisti jį nerimtas klounadas. Gal kada per kietai rašiau, bet visada atvirai, niekad pseudonimu.

Titas Guopis "Metmenyse" rašo, kad mano rašiny "ne vien V. Kazakevičiaus gomury paliko biauų skonį". Kazakevičių suprantu. Tarybiniai magnatai galutinai išlepo, savo adresu nepa-kenčia nė skerso žodelio, nors "liaudies priešams" jie patys keiksmazodžius nesigaili. Mane tačiau stebina Titas Guopis, kurio go-

lūrys per du metus nė kiek neprasivėdino... Juo dėtas rimtai susirūpinčiau, nes gali būti net dvi galimybės: arba autoritetingi dantys pradeda gesti, arba viduriuose koks nors rimtesnis negandas ima įsimesti...

Todėl manyčiau, kad jau atėjo pats laikas atsisakyti mėgėjiško tipo ir lygio recenzentų paslaugų. Manyčiau, kad atėjo pats laikas išeiti mums iš dūminės pirkios... V. Kazakevičius ir jo skverną įsikibęs Titas Guopis prisipyrę nori mane įtikinti, kad dėl saivališko eilių panaudojimo neturėjau teisės protestuoti, nes čionykštės redakcijos panašiai elgiasi su tarybiniais rašytojais. Mano galva, tas netikęs ir neteisingas paprotys turi nedelsiant baigtis ir tenai ir čia. Kokia nesąmonė. Svetimos, kaip tas sakė, prakiurusios kepurės negali paliesti, o rašytojo neatlyginamas ir kiekvieno mulkio koneveikimas viso gyvenimo darbas pavertiamas kažkokiomis bendromis ganyklomis, kur kiekvienas prašalaitis gali žagresles statyti. Vadinas, jei Petras pavogė, tai Jurgis jau turi teisę vogti. Su tokiu kultūros lygiu ir su tokia logika, manau, nei pas Borneo salos laukinius negalėtume nueiti.

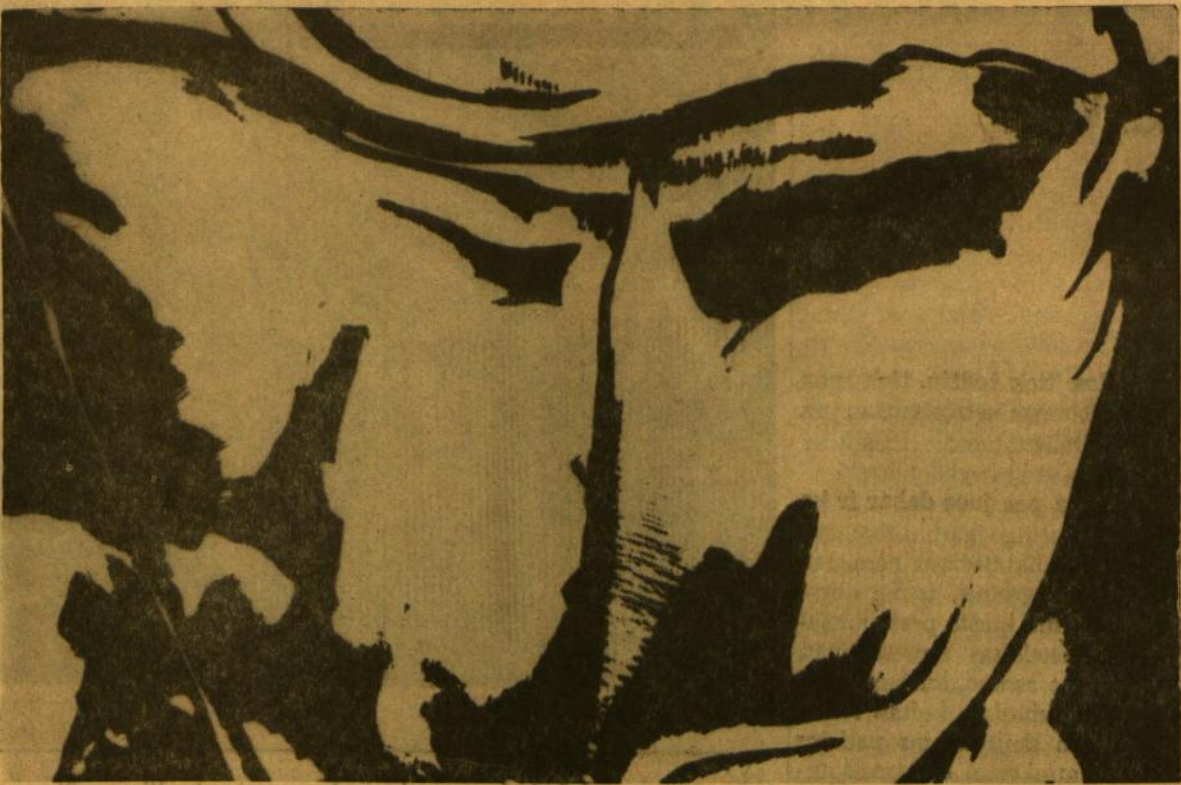
Turiu su tūlu išdidumo pasakyti, kad ne visi mano tautiečiai vadovaujami Tito Guopio etikos dėsniams. Gatau prašymų pasinaudoti. Niekam nesu neigiamai atsakęs, iš nieko atlyginimo nesu paėmęs. Ir noriu pasakyti, kad tie, kurie atsiklausia autoriaus, paprastai labai sąžiningai elgiasi su naudojamu tekstu.

Mane privertė poezijos autorinės teisės apdrausti įstatymo keikių kaip tikslai mūsų buitėje pasitaikančios nekultūringumo smulkmenos. Gaudavau, sakysim, kartais kalėdinį sveikinimą su savo stačiai subliaurotu posmu. Keturiuose eilutėse net septynios klaidos! Pagalvoji, gal tai vaikų darbas, ir numoji ranka. Bet panašių dalykų esu sutikęs ir mokykloms skirtuose skaitiniuose... Apdraudžiau teisės ir esu pasiryžęs tai džiunglinei sauvalei užkirsti kelią.

Atsiklausdamas ir V. Kazakevičius, manau, ši tą būtų laimėjęs. Jam ir kitiems jo ekspertams būčiau pataręs "Giedro rudenėlio" i antologiją nedėti, nes tų eilių faktūra remiasi Naujosios Anglijos gamtovaizdžiu, kur, tas eiles rašydamas, gyvenau, ir nieko bendra jos su Lietuva neturi...

Recenzentas eina dar toliau: "Ir apie J. Baltrušaičio poeziją Aistis kalba maždaug lyg apie savo nuosavybę." Tai nesąžininga insinucija, nes aš kalbėjau tik apie savo darbą, kuriuo pasinaudojo. Bet ir čia noriu pridėti, kad ir tiesioginio poeto palikimo paveldėtojo nebuvo atsklausta. Gal Titas Guopis dėl to savo krūminius dantis rodyti, bet tuo savo primityvaus naivumo nepri-dengs, nes tai yra aiškios nekultūringumo džiunglės, iš kurių mums verkiant ir nieko nelaukiant reikėtų išeiti.

Recenzentas mėgėjas visada autoritetingu tonu, ne argumentais skaitytoją stengiasi paveikti. Titas Guopis, kalbėdamas apie Ais-ti-o ir Brazdžionio poeziją tvirtina: "Visi šie kūriniai antologijoje yra ir, mano supratimu, priva-lomųjų skaleje jie stovi žymiai aukščiau, negu šių autorių vėlyviausioji kūryba, kaip patys au-toriai apie ją begalvotų." Iš to pasakymo sektų, kad autoriai savo kūrybą i dvi dalis skaldo ir abi dalis nelygiai vertina ir kad toks vertinimas yra neteisingas. Įdomu būtų žinoti, iš kur recen-zentas tokias nesąmones ištraukė. Nesu niekur viešai šito paskel-bęs, ir esu tikras, kad ir B. Brazdžionis lygia dalia nėra to pada-

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Eugenio Montale

GRUBUS IR ESMINGAS

Norėčiau jaustis grubus ir esmingas, kaip tie, jūrų druskos suėsti, akmenys, kuriuos tu sukaloji; skeveldra už laiko ribų, liudininkas šaltos, patvarios valios. Buvau kitoks: žmogus, susikaupęs savyje į stebėjimą prabėgančio gyvenimo kunkuliuavimą, arba — žmogus, nudsėjęs veidą, kurios tad niekas nesunaikina. Norėjau surasti blogį, kur slypi pasauli, svirties mažą kladą, sujaukiančią pasaulio santvarką; ir pamačiau visus akimirksnių įvykius, lyg beslenkančius į griūtį. Beeidamas kėlio takeliu, aš pasiūliau širdžiai priešingą mėginimą; ir gal man reikėjo aštraus peilio, kuris perskrodią besirenkančią protą. Man reikėjo kitokių knygų, o ne to tavo bildančio puslapio. Bet aš nieko neapgaliaustau: tu vėl savo daina atriši vidinius mazgus. Ir dabar tavo kliedėjimas kyla į žvaigždes.

UNGURYS

Ungūrys, šaltųjų marių vandenį, palieka Baltija, kad pasiektų mūsų jūras, mūsų ežerus ir upes, veržiasi per gelmes, per nedraugiškas sroves, iš upelio į upelį, o paskui iš pakrantės į pakrantę, vis liesėdamas, vis labiau į viduržemį, vis labiau į rėvas, įrasiskverbia per dumblius, kol vienądien nuo kaštųjų atsiviečianti šviesa neuždegs stovinčio vandens vingio grioviuose, kurie leidžiasi Apeninų skardžiais į Romaniją. Išsisėmusi, išvargusi ungurį, liepsnojanči meile žemėje, tik mūsų įdubos ar išdžiūvę upeliai atveda į neršto rojus. Zalia siela, kuri ieško gyvybės ten, kur vien tik sausra ar nevilis eđa kibirkštis, sakančias, kad visa prasideda, kai visa, atrodo, pabaigia aplegti, šurkščiam kape. Trumpalaikė vaivorykštė, dvynė tos, kuri inkruotuota į tavo šonus ir žėri nesutepta tarp žmogaus vaikų, pasinėrusių tavo dumble, ar gali tu netikėti, kad jis mūsų brolis

Eugenio Montale, mūsų laikų vienas žymiausių italų poetų, vaizduojąs dabarties uždurumą ir paslaptingumą. Ilga laiką buvo bibliotekininku, o nuo 1948 m. redaguoja didžiausio italų dien-raščio "Corriere della Serra" literatūros priedą. Montales poezija pasinėsiusi neigimo keliu. Žmogus yra vienišas. Pasaulis beprasmiš. Gyvename tuštumoje. Visos dabartinio žmogaus negerovės pas Montale įgauna koncentruotą vidi-nę jėgą, aštrų laiko tiesos suvokimą ir liudija pripažintą vertybių griuvimą. Jis vaizduoja ne-rimą keliantį paveikslą visuomenės, pasiekusios istorijoje kritišką būklę — didžiausio nesugebė-jimo atbusti iš metafizinio sloguotio. Nei žmogus, nei gamta neatsilaiko prieš laiką, jie abu palaips-niui sudilėja ir galiausiai yra pasmerkti būti au-komis niekad nesibaigiančio smukimo. Daktai ir gamta duoda poetui daug progų atskleisti gy-venimo, baisaus ir neapvaldomo, tekme, jo tūst-umą ir bergždumą.

Montale poezijos jėga ir patrauklumas glūdi

CITRINMEDZIAI

Klausykite, poetai laureatai tevaikšto tik po medžiais su retais vardais: ligustras ar akantas; aš, savo ruožtu, mėgstu keltus, dingstančius žaliuose grioviuose, kur pusiau apdžiūvusiuose klanuose vaikėzai gauda kokį nukeipusį ungurį; srauras gatvės, bevingiuojančias pašlaitėm, pasineriančias į nendrynus ir pro citrinmedžius įsiveržiančias į sodus.

Geriau, jei paukščių čiulbesiai užgęsta, praryti dangaus mėlynės: ryškiau girdimas draugiškų šakų šnabždėjimas ore, kuris beveik nejuda, ir pripildo juslę kvaptimi, nemokančia atsisukti nuo žemės, ir į krūtinę lyja neramiu žavesiu. Čia stebuklingai nutildomos nukreiptų aistrų grumtynės, čia netgi ir mums vargšam tenka gėrybių, kurias sudaro citrinmedžių kvaptis. Žiūrėk, tose tylose, kuriose daiktai arsiduoda ir atrodo pasiruošę išduoti savo slapčiausią paslaptį, kartais mes tikimės atidengti Gamtos klaidą, negyvą pasaulio tašką, grandį, kuri neatlaikys, sielą, kuri atpajiniojus, galiausiai galintį mus atvesti į tiesos vidurį. Žvilgsnis rausias aplinkui, profas stengiasi suderinti prieštaravimus besiliejančiose kvaptyse, kai diena labiausia išglebus. Tokių tylių metu matai kiekvienam pasitraukiančiam žmogaus šešėlį kažkokią sujaudintą Dievybę. Tačiau iliuzija išsisuklaido ir laikas mus sugrąžina į mūsų triukšmingus miestus, kur melas pasirodo tik lopiniais, aukštai, tarp kraigų. Vėliau lietus vargina žemę: sleigia namus žiemos nuobodulys, šviesa tampa šykšti — apkartinanti sielą. Ir kai, vienądien, per pusiau uždarus vartus, tarp kiemo medžių, tapo pasirodo citrinų geltonumas, širdies ledas ištirpsta, o krūtinėje skardi saulės aukso trimių dainos.

SIRIJA

Senovės išminčiai sakydavo, kad poezija esanti laiptai į Dievą. Gal taip nebūna, kai jūs skaitote mane. Bet patyriau dieną, kai tu pagelbėjai atgauti balsą, pasimetęs būry debesų ir orų, išsiveržusių iš griovio graužti atžalų erkėčio ir maldų, mėnulių ir saulės sulyse veidni susiliejo, motoras sugedo ir kraujuota strėlė ant uolos akmenis rodė kelią į Aleppo.

Vertė P. Gaučys

temose ir sugretinimuose. Jam žmogus yra būtybė, ieškanti nepasiekiamos darnos viduje ir išorėje. Jis nori žinoti, nors puikiai supranta, kad gyvenimo prasmės jis niekad nesuvoks. Iš čia kyla jo rezignavimas, nieko bendra neturįs su ankstyvesniųjų poetų rezignacija. Pas jį rezigna-cija yra vyriška, stipri, išdava ne jausmo, bet šurkš-taus logiško žinojimo.

Montale sukūrė, kaip pastebi S. Pacifici, nuo-stabų pasaulį, atspindintį mūsų laikų tikrovę, bet kartu tokią nerealistiską. Jis sukūrė naują poe-tinę kalbą, naują darną. Jis užkėrė pasauli, ku-riame "izoliavimasis" yra vienintelė sąlyga, įga-linanti poetą susižinoti su skaitytoju. Nors tai ir keistai atrodytų mūsų laikais, kada susižino-jimo nebuvimas laikomas viena pagrindinių prob-lemų. Savo poezija Montale aiškiai ir įtikinančiai patvirtino, kad netgi ir ryt svarbiausi balsai bus tų poetų, kurie savo izoliuotu poetiniu žodžiu iš-sakys mūsų visų nelemtą vienišumą.

P. G.

Ar svarbu operai geras libretas?

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Ar geras libretas yra svarbus operos kūriniui? Tai klausimas, kuris yra gvildenamas nuo pat operos užgimimo. Ir operai sulaukus jau 400 m. amžiaus, vis tuo pačiu klausimu tebesiginčijama. Vieniems operos lankytojams atrodo, kad operos libretas nebūtinai turi būti stiprus, o svarbu tik-tai gera jos muzika. Kitiems at-rodo, kad libretas yra lygiai taip pat svarbus kaip ir muzika. O kaip iš tikrųjų yra? Pabandyki-me į šį libreto klausimą pažiū-rėti pačių kompozitorių akimis. Kaip jie žiūrėjo į libreto svarbą ir su kokiomis libreto proble-momis jie turėjo kovoti. Tada ir mums, jų muzikos kūrinių mėgė-jam, bus lengviau susidaryti sau aiškesnę nuomonę.

Nuo pat operos pradžios beveik kiekvienas kompozitorius pakliū-davo į libreto problemą. Tik, tur būt, vienintelis Wagneris išven-gė tos problemos, nes jis pats bu-vo ir libretistas ir kompozitorius. Tiksliai jo paties vieno vaizduotė galėjo parašyti tokius libretus ir sukurti jiems tokią dramatinę mu-ziką.

Didžiausius geram libretui rei-kašavimus statė kompozitorius Beethovenas. Dėl šios priežasties jis teparašė tiksliai vieną operą "Fidelio". Jis skundėsi, kad visoje Vokietijoje nėra rašytojo, ku-ris jam pristatytų gerą libretą. Nors jis jų gaudavo daug, bet nė vienas nepajėgė jo patenkinti.

Todėl vis pasitaikanti nuomo-nė, kad libretas operai nėra labai svarbus dalykas, yra gana pavir-šutiniška. Prancūzų kompozito-riaus Hector Berlioz opera "Ben-venuto Cellini" po premjeros bu-vo publikos nušvilpta vien tik dėl blogo libreto. Po to, kompo-zitorius, nebeapsitikėdamas jo-kiam libretistu, pasekdamas Wagnerio pavyzdžiu, pradėjo pats sau pasirašyti libretus.

Kokios didelės svarbos turėjo geras libretas kompozitoriui, ro-do didžiojo itališkų operų kūrė-jo Verdi pavyzdys. Verdi, prašes 24-ją operą "Aida" ir Requiem mišias, nutarė išeiti į "pensiją" ir daugiau neberašyti operos te-a-trui. Bet jo draugai nenorėjo kompozitoriaus taip lengvai pa-leisti ir prisipyrė, kad Verdi dar parašytų operą "Otello". Nors kompozitorius visą laiką žavėjo-si anglų didžiojo dramaturgo Šekspyro veikalais, tačiau jis ne-drįso šios dramos perkelti į ope-ros sceną. Svarbiausia, kas suras-čia tinkamą itališką žodį, kuris pilnai atitiktų Šekspyro žodžius. Kitas italų poetas ir kompozito-rius Boito tada pasiryžo ir para-šė "Otello" libretą ir nuvežė Ver-džiui perskaityti. Kompozitorius susižavėjo šiuo libretu, kad nebe-galėjęs atsispirti pagundai, po 16 metų "poilsio", apvainikavo savo ilgą operos kūrimo gyvenimą su dramatiškiausiu savo oper. "Ote-llo". Čia libretistas Boito suvedė du kūrėjus, kurių dramatinis stip-rumas prilygo vienas kitam.

Zinomiausias libretisto ir kom-pozitoriaus bendradarbiavimas buvo poeto Hugo von Hofmann-stahl ir Richard Strauss. Iš juod-viečių bendrų kūrybiškų pastangų mes turime šešias operas ("E-lektra", "Frau ohne Schatten" ir kt.), kurios lygiai stiprios libre-to ir muzikos prasme. Dauguma kompozitorių savo operas kūrė, nusiziūrėję į didžiųjų rašytojų veikalus. Libretisto pareiga buvo tik ilgą veikalą pri-taikyti operos scenai, jį sutrum-pinti, sumažinti veikėjų skaičių, išryškinti charakterius, pritaikyti veiksmą operos eigai taip, kad žiūrovas galėtų sekti scenos veiksmą su įdomumu. Libretis-tas yra tarpininkas tarp rašytojo ir kompozitoriaus.

Verdi kūrė operas, libretui nau-dodamas svetimųjų rašytojų vei-ka-lus. Jam buvo svarbu, kad tie operos kūriniai? Tai klausimas, kuris yra gvildenamas nuo pat operos užgimimo. Ir operai sulaukus jau 400 m. amžiaus, vis tuo pačiu klausimu tebesiginčijama. Vieniems operos lankytojams atrodo, kad operos libretas nebūtinai turi būti stiprus, o svarbu tik-tai gera jos muzika. Kitiems at-rodo, kad libretas yra lygiai taip pat svarbus kaip ir muzika. O kaip iš tikrųjų yra? Pabandyki-me į šį libreto klausimą pažiū-rėti pačių kompozitorių akimis. Kaip jie žiūrėjo į libreto svarbą ir su kokiomis libreto proble-momis jie turėjo kovoti. Tada ir mums, jų muzikos kūrinių mėgė-jam, bus lengviau susidaryti sau aiškesnę nuomonę.

kalus. Jam buvo svarbu, kad tie operos kūriniai? Tai klausimas, kuris yra gvildenamas nuo pat operos užgimimo. Ir operai sulaukus jau 400 m. amžiaus, vis tuo pačiu klausimu tebesiginčijama. Vieniems operos lankytojams atrodo, kad operos libretas nebūtinai turi būti stiprus, o svarbu tik-tai gera jos muzika. Kitiems at-rodo, kad libretas yra lygiai taip pat svarbus kaip ir muzika. O kaip iš tikrųjų yra? Pabandyki-me į šį libreto klausimą pažiū-rėti pačių kompozitorių akimis. Kaip jie žiūrėjo į libreto svarbą ir su kokiomis libreto proble-momis jie turėjo kovoti. Tada ir mums, jų muzikos kūrinių mėgė-jam, bus lengviau susidaryti sau aiškesnę nuomonę.

Nuo pat operos pradžios beveik kiekvienas kompozitorius pakliū-davo į libreto problemą. Tik, tur būt, vienintelis Wagneris išven-gė tos problemos, nes jis pats bu-vo ir libretistas ir kompozitorius. Tiksliai jo paties vieno vaizduotė galėjo parašyti tokius libretus ir sukurti jiems tokią dramatinę mu-ziką.

Didžiausius geram libretui rei-kašavimus statė kompozitorius Beethovenas. Dėl šios priežasties jis teparašė tiksliai vieną operą "Fidelio". Jis skundėsi, kad visoje Vokietijoje nėra rašytojo, ku-ris jam pristatytų gerą libretą. Nors jis jų gaudavo daug, bet nė vienas nepajėgė jo patenkinti.

Todėl vis pasitaikanti nuomo-nė, kad libretas operai nėra labai svarbus dalykas, yra gana pavir-šutiniška. Prancūzų kompozito-riaus Hector Berlioz opera "Ben-venuto Cellini" po premjeros bu-vo publikos nušvilpta vien tik dėl blogo libreto. Po to, kompo-zitorius, nebeapsitikėdamas jo-kiam libretistu, pasekdamas Wagnerio pavyzdžiu, pradėjo pats sau pasirašyti libretus.

Kokios didelės svarbos turėjo geras libretas kompozitoriui, ro-do didžiojo itališkų operų kūrė-jo Verdi pavyzdys. Verdi, prašes 24-ją operą "Aida" ir Requiem mišias, nutarė išeiti į "pensiją" ir daugiau neberašyti operos te-a-trui. Bet jo draugai nenorėjo kompozitoriaus taip lengvai pa-leisti ir prisipyrė, kad Verdi dar parašytų operą "Otello". Nors kompozitorius visą laiką žavėjo-si anglų didžiojo dramaturgo Šekspyro veikalais, tačiau jis ne-drįso šios dramos perkelti į ope-ros sceną. Svarbiausia, kas suras-čia tinkamą itališką žodį, kuris pilnai atitiktų Šekspyro žodžius. Kitas italų poetas ir kompozito-rius Boito tada pasiryžo ir para-šė "Otello" libretą ir nuvežė Ver-džiui perskaityti. Kompozitorius susižavėjo šiuo libretu, kad nebe-galėjęs atsispirti pagundai, po 16 metų "poilsio", apvainikavo savo ilgą operos kūrimo gyvenimą su dramatiškiausiu savo oper. "Ote-llo". Čia libretistas Boito suvedė du kūrėjus, kurių dramatinis stip-rumas prilygo vienas kitam.

Zinomiausias libretisto ir kom-pozitoriaus bendradarbiavimas buvo poeto Hugo von Hofmann-stahl ir Richard Strauss. Iš juod-viečių bendrų kūrybiškų pastangų mes turime šešias operas ("E-lektra", "Frau ohne Schatten" ir kt.), kurios lygiai stiprios libre-to ir muzikos prasme. Dauguma kompozitorių savo operas kūrė, nusiziūrėję į didžiųjų rašytojų veikalus. Libretisto pareiga buvo tik ilgą veikalą pri-taikyti operos scenai, jį sutrum-pinti, sumažinti veikėjų skaičių, išryškinti charakterius, pritaikyti veiksmą operos eigai taip, kad žiūrovas galėtų sekti scenos veiksmą su įdomumu. Libretis-tas yra tarpininkas tarp rašytojo ir kompozitoriaus.

Verdi kūrė operas, libretui nau-dodamas svetimųjų rašytojų vei-ka-lus. Jam buvo svarbu, kad tie operos kūriniai? Tai klausimas, kuris yra gvildenamas nuo pat operos užgimimo. Ir operai sulaukus jau 400 m. amžiaus, vis tuo pačiu klausimu tebesiginčijama. Vieniems operos lankytojams atrodo, kad operos libretas nebūtinai turi būti stiprus, o svarbu tik-tai gera jos muzika. Kitiems at-rodo, kad libretas yra lygiai taip pat svarbus kaip ir muzika. O kaip iš tikrųjų yra? Pabandyki-me į šį libreto klausimą pažiū-rėti pačių kompozitorių akimis. Kaip jie žiūrėjo į libreto svarbą ir su kokiomis libreto proble-momis jie turėjo kovoti. Tada ir mums, jų muzikos kūrinių mėgė-jam, bus lengviau susidaryti sau aiškesnę nuomonę.

reš. Tai viena. O antra, taigi ne ketvirta, tai tokie diletantiški ir profesiški nesąžiningi literatū-daktoriai. O trečia, tai recenzen-tos pats save sukonfūzino: užgy-rė Kazakevičiaus atranką, o tas mano atveju ėmė ir nepaniekino tos "vėlyviausiosios kūrybos". Gi

teratūros specialistų. Yra, matote, žmonių, kurie gir-d ir jaučia tiksliai būgnus ir tri-mitus. Kitų instrumentų negirdi ir nejaučia. Sunku kartais pasa-kyti, kodėl. Gal jų ausys užgul-(Nukelta į 4 pusl.)

teratūros specialistų. Yra, matote, žmonių, kurie gir-d ir jaučia tiksliai būgnus ir tri-mitus. Kitų instrumentų negirdi ir nejaučia. Sunku kartais pasa-kyti, kodėl. Gal jų ausys užgul-(Nukelta į 4 pusl.)

teratūros specialistų. Yra, matote, žmonių, kurie gir-d ir jaučia tiksliai būgnus ir tri-mitus. Kitų instrumentų negirdi ir nejaučia. Sunku kartais pasa-kyti, kodėl. Gal jų ausys užgul-(Nukelta į 5 pusl.)

Sis tas apie "Mažąją lietuviškąją tarybinę enciklopediją"

Žuvo, neteisėtai represuotas asmenybės kulto sąlygomis

Okupuotoj Lietuvoj 1966 m. pradėta leisti "Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija". Turinio apimtį labai siaura, suglausta, tik trijų tomų ir tie patys parengiami, atspausdinami lėtai, ne pagal "stachanovinę" spartą. Nuo enciklopedijos pirmojo tomo išleidimo, antrasis atspausdintas po dvejų metų, o trečiasis, pasakutini, skaitytojai susilauks... po neriboto laiko. Kokios priežastys trukdo leidingi parengti ir atspausdinti? Gal stoka mokslininkų, bendradarbių ar straipsniams medžiagos, šaltinių? Enciklopedijos pratarinė pažymėta "Enciklopediją rengia didelis mokslo, meno kultūros darbuotojų ir liaudies ūkio specialistų kolektyvas". Ir iš tikrųjų, šiame darbe yra sutelktos didelės jėgos. Vyriausiąją redakciją sudaro 23 asmenys, o bendradarbių skaičius — daugiau kaip 800. Medžiagos archyvuose irgi pakankamai. Bet darbas kaip Krylovo pasakėčioj "Gulbė, lydeka ir vėžys", nejudą.

Sio darbo didysis trukdytojas — Maskvoje sėdintieji kompartijos cenzoriai, — pasakėčios vėžiai, vežimą traukiantys atgal. Patirtis rodo, kad Sovietų Sąjungoj, net išleisus enciklopedijas, vis dar išimtinėjama asmenų biografijos, jų vardų pavadinti parkai, vietovės, gatvės. Iškarpa puslapių, panaikinama visa, kas suriša su šiandien nepageidaujamu vardu. To laikotarpio diktatoriai taip savo priešus "nužudo". Vakar buvo Sovietų Sąjungos didvyriai apkalbinami, apšaukiami "liaudies priešais" ir po žiaurių tardymų, nukankinami. Toks "valymo" darbas vyksta ne vien redakcijoje ar spausdėjuve, bet ir, knyga jau išleisus, valstybinėse įstaigose, knygynuose. Čia "egzekuciją" atlieka jau atitinkami tarnautojai. O pasikeitus diktatorium, vėl prasideda "čiška".

Jei tarybinė enciklopedija būtų išleista prie Stalino, ten visai nebūtų išsireiškimo "Žuvo, neteisėtai represuotas asmenybės kulto sąlygomis. Reabilituotas." Dabar išleistoje jų stebėtinai daug. Vien neteisėtai nukankintų priskaitoma 64 asmenys, ir tai tik patys žymieji kompartijos veikėjai, tik reabilituoti. Tai Stalino aukos. Chruščiovas, užėmęs diktatoriaus sostą, Staliną už kriminalinius nusikaltimus priskyrė "liaudies priešininkui". Reikėjo, mat atsikratyti jo baisaus vardo. Tada Stalingradas pavadintas Volgogradu, viskas, kas suriša su vado ir mokytojo vardu, panaikinta. Kai Berija, didysis kankinimų vykdytojas buvo nužudytas, pranyko ir jo vardu pavadintos vietovės, įmonės, gatvės. Sovietų Sąjungos enciklopedijose išimti puslapiai, kad ir vardo panašių neliktų. Laimė, kad dar nebuvo išleista lietuviškoji tarybinė, nereikėjo jos tuoj pat draskyti. Chruščiovą tačiau "pavadavo" Brežnevas ir Kosiginas. Nemalonen pateko ir Chruščiovas. Jo biografijos tarybinėje enciklopedijoje skaitytojas nerast, jis degraduotas lygiai kaip Molotovas, Dekanozovas. Bet dar ne taškas, ne pabaiga. Kas seks po šių diktatorių? Sovietuose atgyja vėl asmenybės kultas, dar yra jo gerbėjai. Nenustebtume, kad trečiajame tome jau būtų ir Stalino biografija. Nuolatinis diktatorių keitimasis verčia Maskvos cenzorius stropiai braukti, kas naujam "išmintingajam" nepatinka, ir tuščion vieton dėti tuos neteisėtai represuotus, nukankintus. Vargas ir enciklopedijos redaktoriams, o tas vargas nepabaigiamas, braukyk. taisyk ir vėl iš naujo lipdyk. Todėl ir tomai išleidžiami tik po ilgo ir kruopštaus atrinkimo, kad nepatenktų jon "liaudies priešų".

Bet lėto darbo vykdymas, nėra čia esminis dalykas. Skaitytojai

O. S. ŽADVYDAS

svarbiau, kad enciklopedijoj — moksliniame žinyne objektyviai, teisingai pateiktų įvairių sričių žiniomis galima būtų pasinaudoti. Bet ar tarybinė yra bent kiek objektyvi, tiesą skelbianti, ar ja galima naudotis ir tikėti tuo, kas parašyta?

Deja, ir enciklopediją rašantys ir skaitantys turi klausytis vieno, ką diktuoja Maskvoj sėdintys kompartijos cenzoriai. Redaktoriams nereikia nei ieškoti medžiagos archyvuose, nei atrinkti, kas dėtina, kas netinkama.

Cia paliesiu tik keletą faktų, kurie neatitinka tiesos. Ir patys kompartijos cenzoriai sutiks su faktu, kad neteisėtai nužudyti, kurių paskelbta daugiau pusšimčio, buvo nužudyti įvairiais būdais: sušaudyti, pakarti, nunuodyti bei nukankinti dar net prieš teismo sprendimus. Bet visi kaip vienas pažymėti — žuvo. Tiesa, redaktorai objektyviai pažymėjo pvz. K. Kalinauskas 1864 III.22 (caro laikais) karo lauko teismo nuosprendžiu pakartas Vilniuje, Lukišio aikštėj. J. Greifenbergeris karo lauko teismo nuteistas mirt 1926.12.27. A. Vilimas hitlerininkų teismo sprendimu pakartas 1941.12.13 Kaune. Kodėl netaikoma bausmių rūšys enkavėdiztų nukantintiemis? Nėra paslaptis, vieniems iš spaudos pasakojimų, kitiems iš patirties žinoma, kuriems buvo lemta "teisėtai" būti represuotiems ir tardomiems. Pastarieji žino, kokiomis priemonėmis enkavėdistai savo auką priverčia "prisipažinti" prie neįvykdytų nusikaltimų. Kankinimui komunistai yra paruošę specialų kadrą, jų naujadarų vadina "Kūno technikai". Ir šiojo straipsnio autorius enkavėdistai naktimis "siūlė prisipažinti".

Prieš įvykdam mirties bausmę, kiekvienas turi praeiti tardytojų pragariškų kankinimų bausmes, ir tik tuomet būna nužudomas. Tie žuvusieji yra kankiniai, bet patiemis budeliams ši savoka atrodo per žiauri, lygiai kaip pakartas, nunuodytas jiems nepriimtini.

Tas pat yra ir su išsireiškimu "Neteisėtai represuotas" bei "Asmenybės kulto sąlygomis". Anot Sovietų Sąjungos kompartijos pro-

pagandos, tiek žodžiu, tiek spaudoj skelbiamas neteisėtumas yra tik kapitalistiniuose kraštuose. Sovietuose viskas vykdoma tik teisėtai. Nėra pas juos dabar ir koks prietaringo garbinimo: nei Dievo, nei diktatoriaus nėra, tad nėra ko ir garbinti. Ir čia nutylėta: kuriame krašte praktikuojama tas neteisėtas represavimas, nei kas tas asmuo, kuriam buvo sukurtas garbinimo kultas. Autoriai paliko skaitytojams patiems susirasti atsakymą. Iš represuotųjų biografijų žinoma jų žuvimo vietas: Maskva, Kamerovo sritis, Minskas. Nužudymo datos — 1937-41, taigi asmenybės kulto laikas. Nors neparasėta, bet sužinome, kad neteisėtai represuojami ne kapitalistiniuose kraštuose, bet Sovietų Sąjungoj, o asmenybės kultas turėjo būti suredaguotas: "Nukankintas neteisėtai Stalino garbinimo laikotarpiu". To neparasėta, nes komunistams prisipažinti, kad vietoj skelbiamo "rojaus" sukūrė pragarą ir vietoj Dievo garbino stabą, dabar virtusiu despotu, pasauliniu žmogžudžiu, nėra patogiu. Kita priežastis, tai nežinoma ateitis — gal stabas vėl virs asmenybės kultu?

Tiek mums išsivijo, tiek okupuotoj Lietuvoj gyvenantiems yra žinoma, kad neteisėtai nukankinti asmenybės kulto sąlygomis buvo taipgi Rėinių miškely, Praveniškėse, Panevėžy, Minske, Červenėj ir visuose Sovietų Sąjungos priverčiamųjų darbų stovyklose. Juk 1941 m. prievarta išvežta bei vėlesnių vežimų yra prikaityta tūkstančiai, o represuotų — dešimtymiai tūkstančių. Kodėl jų nėra reabilituotų tarpe? Kodėl net apie Stalino masines žudynes enciklopedijoj nepažymėta. Tiesa, mini Praveniškių, Dimitravo priverčiamas stovyklas, bet, kad ten komunistai irgi turėjo stovyklas ir nukankino, išsėdė ne tik suimtuosius, bet ir tarnautojus, nepažymėta.

Okupuotoj Lietuvoj didžiojamasi dideliu skaičiumi mokslininkų, bet ar mokslininkai turi teisę objektyviai, bešališkai reikšti savo mintis žodžiu ir raštu? Iš jų išleistos enciklopedijos yra pagrindo manyti, kad mokslin-

Vasaros ganyklose

Nuotrauka V. Maželio

kai priversti vykdyti daugumoje vien kompartijos įsakymus.

Nuolat spaudoj okupantai dergia nepriklausomos Lietuvos santvarka, jos buvusių vyriausybę. Bet kai reikia šitai įrodyti, neturi akivaizdžių duomenų.

Kuri santvarka teisiniai geresnė, buv. nepriklausomos Lietuvos, ar Sovietų Sąjungos? Iš išleistos tarybinės enciklopedijos asmenų biografijų skaitytojas susidarys tinkamą atsakymą. Bus galima sužinoti, kaip Smetonos vyriausybė "neteisėtai" sušaudė geriausius iš geriausių ir kaip Sovietų "rojų" tie geriausieji buvo sušaudyti, įvertinti ir "apdovanoti" mirties bausme. Tie faktai yra patvirtinti pačių komunistų, tad dėl jų tikrumo nėra abejonės. Štai tie faktai:

"Chazanas Joselis (1907 Kaune — 1938.9.20) — revoliucinio judėjimo dalyvis. Nuo 1927 KP narys. Už rev. veiklą buvo kalbamas Kauno s.d. kalėjime, 9 forte ir Varnių konc. stovykloj. 1935 išvyko į TSRS. Žuvo, neteisėtai represuotas asmenybės kulto sąlygomis. 1958 reabilituotas".

"Choroželskis Isakas (1901 Vilkauskij — 1965.8.26 Riazanėj) — revoliucinio judėjimo dalyvis. 1919 kovojo už Tarybų valdžią Vilkauskij. Nuo 1921 KP narys. Drauge su kitais organizavo Gegužės pirmosios demonstraciją Vilkauskij. Nuo 1921 KP narys. Už tai buvo kalbamas Kauno kalėjime, Tarnaudamas burž. Lietuvos kariuomenėj 1922-23, dalyvavo kom. veikloj. 1924 LKP CK leidus išvyko į TSRS. Asmenybės kulto sąlygomis neteisėtai represuotas. 1956 reabilituotas".

"Kaganas Simonas (nuo 1933 Jalias; 1905 Gelvonoose — 1938) — rev. judėjimo dalyvis. 1923 m. Ukmergės žydų gimn. įstojo į LKJS, buvo kuopelės sekretorius. 1927 m. už rev. veiklą iš g-jos pašalintas. Nuo 1927 ZKP narys. Už kom. veiklą 1929 nuteistas sušaudyti. Malonės prašymo nepadavė. 1930 mirties nuosprendis pakeistas kalėjimu iki gyvos galvos. Lietuvai ir TSRS pasikeitus polit. kalėjimais, 1933 išvyko į Maskvą. Žuvo, neteisėtai represuotas asmenybės kulto sąlygomis. 1959 reabilituotas." Tai toks galas Lietuvos piliečiams Sovietų Sąjungoj.

Noroms, nenoroms, bolševikams tenka tritomen enciklopedijon įtraukti ir buv. "buržuazines" Lietuvos veikėjas, mokslininkus, kurie irgi buvo represuoti neteisėtai asmenybės kulto sąlygomis ir nužudyti, bet nereabilituoti. Tik dejas, nepažymėta kokio koncentracijos stovykloj jie nukankinti. Pasitenkinama vien datomis. Tai irgi komunistinio "meno" padarinys. Nutylima, lyg neturėtų pakankamos medžiagos.

Pvz. Antanas Merkys, buv. ministris pirmininkas, 1940 ištremtas iš Lietuvos. Idomu kur, į JAV, Kiniją ar Čekoslovakiją? Nenurodyta ir ištremtojo mirties vieta. Vien tik data: 1955.

Mironas Vladas 1938-39 ministris pirmininkas. Iki 1947 klebonas Vilniuj. Vėliau ištremtas iš Lietuvos TSR. Mirė 1954 Vladimire. Iš mirimo vietos yra žinoma, kad buvo ištremtas į Rusiją. Bet ištrėmimo data redak-

toriams taip ir liko nežinoma, lygiai nežinoma ir koncentracijos stovykla bei nukankinimo būdas.

Karsavinas Leonas, istorikas, filosofas. Ilgametis VDU profesorius. Redaktorai iš "šaltinių" surado tik jo mirimo datą: 1952.7.19. Pažymėta dar, kad jis buvo 1944-49 Vilniaus dailės muziejaus direktorius, Dailės instituto profesorius. Ką veikė iki mirties, redaktoriam nepasisekė surasti žinių. Apie neteisėtą represavimą ir nužudymą jiems nėra žinoma. Komunistų peršamo kultūrinio bendradarbiavimo "skatinamas", kaip buvęs profesorius, redaktoriams suteiksiu jų niekur "nerastas" žinias. Prof. L. Karsavinas komunistų ištremtas į Komi "autonomiją" respubliką, i Abezo koncentracijos stovyklą, prie Uso upės, netoli Arktikos pusračio, ten jis ir žuvo. Tikrai redaktoriai gali jį taipgi įtraukti i neteisėtai nužudytų sąrašą. Kadangi jis įtrauktas į tritomen enciklopediją, tai, tikiu, jau nėra "liaudies priešas".

Tai šitaip okupuotos Lietuvos mokslininkai, liaudies ūkio specialistai ir kitokie bendradarbiai privalo taisyti, braukti ir vėl rašyti viską pagal maskvinio okupanto grojamą muzikėlę. Jie visi neša sunkią prievartausmo intelektualio dalį.

• **Dr. Antanas Rukša**, gyvenąs Augsturge, Vokietijoje, šiuo metu rašo platesnės apimties rašinį apie mūsų universitetą, skiriamą Chicagoj projektuojamam išleisti kolektyviniam leidiniui. Jis taip pat rašo platesnę studiją apie nepriklausomos Lietuvos švietimą ir apie lietuvių kovas su lenkais. Prieš keletą metų Lietuv. Enciklopedijos leidykla Bostone išleido jo "Eneidos" vertimą.

Iš didelio rašto išėjo iš krašto

(Atkelta iš 3 psl.)

tos, o gal iš viso jų žievė per storą, dėl to viską, kas už jų diapazono, en bloe niekina. Titas Guopis savo recenzijoje nei iš šio, nei iš to ima ir užsiuola poetes V. Bogutaitę ir D. Sadūnaitę ir joms klosto Juozo Keliuščio "gubas". Pasakysiu, kad jos abi yra poetės iš Dievo malonės, turinčios savo stilių, savo veidą. Itin vertinu D. Sadūnaitės nekalitai nuosirdaus atvirumo balsą, kurio man dar lietuvių kalba neteko nugirsti. Ir būtų tikrai galima, jei Tito Guopio tipo literatūros autoritetai juodvi nuo poezijos atbaidytų.

Kiekvienos tautos literatūra yra polifoninė. Joje, aišku, išsitenka ir būgnai su trimtais, bet šie pastarieji neturi pamesti takto. Kritika ne tikrai naudinga, bet ir reikalinga. Tačiau ji turi būti rimta ir pagrįsta faktais, ne "autoritetingomis" frazėmis. Kitaip ji tampa kultūrinio nuosmūdo kad ir jam Ajštis "atsikeršino". Ne aš, neapdairus darbas tą nemalonį paslaugą atliko.

Titas Guopis gali pamanyti kio šaukliu...

• **Teofora Miknevičiūtė**, veikli ir kūrybinga keramikė okup. Lietuvoje, neseniai atšventė savo 60 m. amžiaus sukaktį. Ji yra išauginusi visą būrį jaunųjų keramikų, jų tarpe P. Genienę, D. Eidukaite, A. Ličkutę, D. Gobyte, G. Jacėnaitę ir daugybę kitų. Jau kuris laikas T. Miknevičiūtė dirba kaip Taikomosios ir dekoratyvinės dailės instituto katedros keramikos katedros vedėja. Iš jos keraminių darbų mini: "Dekoratyvinės žuvis", "Sūnaus galvutė", "Avininkystė", "Derliaus šventė" ir kt.

HIGH RATES

4.75%

PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS
CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponi!

LIEUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

4. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkst.
tantinėmis. Mažiausiai turi
būti \$8000. Pelnas mokamas
kas šeši mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių
sąskaitų

NUOSIMCIAI PRISKAITOMI
KAS DIENĄ. ISMOKAMI KAS
TRYNS MĖNESIAI.

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

* Vacation Club	* Notary Public Service	* Sell & redeem U.S. Bonds
* College Bonus Savings	* Free community rooms for your organiz'n meetings	* Two large free park'g lots
* Home Mortgage Loans	* Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks	* Save-by-Mail Kits
* Home Improvement Loans		* Travelers Checks
* Christmas Club		* Safe Deposit Boxes
* Insured Family Savings		

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS - Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat: 9 to 12:30

Rami vasaros pakrantė

Nuotrauka Vyt. Maželio

Mūsų pirmojo pulko daliniai susiremia su atakuojančia rusų - bolševikų kavalerija prie Pakalnių kaimo, netoli Aluntos, 1919 metais, gegužės mėn. 21 d.

Iš laisvės kovų prieš 50 metų (V)

Kaip buvo užimta Utena

KAZYS ALISAUSKAS

(Tęsinys iš VI.21 d. Kultūrinio priedo)

Kaip jau buvo anksčiau minėta, Kurklius ir Anykščius užėmus, saksų savanorių batalionas pasitraukė į Kavarsko ir Ukmergės apylinkę ir sustojo poilsui. Fronte tebeliko vien 1 pėst. pulkas, jis sudarė priekinę saugą ir sekė priešą. Tuo laiku į pulką atvyko ir įsijungė 5-ji kar. K. Sprangausko ir 9-oji kuopos kar. P. Dundulio vadovaujamos. Kar. M. Pečiulionis prie dviejų patrankų ketvirtosios baterijos prijungė 3-čiąją, paėmė iš bolševikų prie Kurklių. Tad pulkas sustiprėjo.

Bolševikų Pskovo šaulių divizija, nors šiame ruože ir turėjo jėgų persvara, tačiau priešpuolių kaip kad buvo prie Panevėžio, nesugebėjo įvykdyti. Nebegalejo todėl, nes kar. K. Ladiga vykdė nuolatinius priešų puldinėjimus su didesnių ar mažesnių pasisėkimu. Dažniausiai buvo puolama pagal vieškelį Alunta — Pakalnių — Utena ir pagal plentą Skiemonys — Leliūnai — Utena. K. Ladiga, turėdamas eilę energingų karininkų, kaip P. Dundulį, Bilminą, P. Genį, Jackų, M. Reklaitį, K. Sprangauską, V. Šaudzį ir „Perkūno dieduką“ M. Pečiulionį, sugebėjo sėkmingai laikytis 30 kilometrų fronto bare. Daugelis 1 pėst. pulko čia paminėtų karininkų vėliau buvo pulkui ir divizijai vadais. Tai buvo kovingiausias ir lietuviškiausias pulkas. Karininkai buvo kilę iš įvairių Lietuvos vietų, tačiau kareiviai daugumoje dzūkai, — su pažymėtina drąsa ir klusnumu.

Vieną iš didesnių, nors mažiau sėkmingų puolimų, turėjusių didelę reikšmę įvykdė kar. V. Šaudzis, su 6 kuopa. Gegužės 20 d. jis puolė ir užėmė Aluntą, o gegužės 21 d. vykdė sustiprintą žvalgybą Pakalnių kryptimi. Užėmė Kaniukų kaimą, priartėjo prie Pakalnių, iš kur bolševikai žymiai gausenėmis jėgomis su kavalerija pradėjo priešpuolį, 6 kuopa priversta buvo pasitraukti ir savo pozicijas prie Priekulės. Kautynių metu, buvo sužeistas 6-tos kuopos vadas kar. Vincas Šaudzis, žuvo būrininkas Vincas Bruzbutis, skyrininkas Kazys Raževičius ir dar keli kareiviai. Kuopa buvo pakeista, jai leista pasisėsti.

Gegužės 27 d. pulko daliniai puolė pagal plentą Utenos kryptimi. Artėjant prie Leliūnų, priešas kontratakavo, panaudodamas šarnuotį plente. Mūsų puolimas buvo atmuštas, bet priešo šarvuotis pateko į lietuvių rankas, tik dėl sužalojimo tuo metu negalima buvo jo panaudoti.

Vyriausiam karo vadui įsakius užimti Uteną, kar. K. Ladiga tuoj pradėjo pasitarimus su saksų savanorių vadu dėl bendro veikimo. Buvo susitarta pulti trimis voromis; jėgų dauguma buvo sutelkta sparnuose t.y. dešiniojoje ir kairiojoje vorose, vidurinė vo-

ra — puolusi pagal plentą, buvo silpniausia. Planas buvo vykęs, tad ir pasisekė. Puolimo planą sudarė kar. K. Ladiga drauge su saksų pulko vadu majoru Zeschau.

Dešiniąją vorą sudarė vien 1 pėst. pulko daliniai: 6,7,9 kuopos, kulkosvaidžiai ir raitųjų žvalgų dalinys. Saksai nenorėjo šioje voroje dalyvauti, nes kaimynystėje, dešiniame sparne, veikė lenkai, su kuriais saksai nenorėjo susitikti. Uždavins: pulti Kaniukų, Pakalnių, Utenos kryptimi. Šios voros vadu buvo kar. K. Ladiga.

Vidurinę vorą sudarė: 1 pėst. pulko 8 kuopa ir viena saksų savanorių kuopa. Uždavins: pulti plentą Leliūnai, Utena. Šios voros vadas buvo saksas.

Kairiąją vorą sudarė: saksų savanorių trys kuopos su artilerija ir 1 pėst. pulko 1 ir 2 kuopos (trečia kuopa tuo laiku buvo Sirvintose). Uždavins: pulti iš Anykščių — Debeikių — Vyžuonos — Utenos kryptimi. Šiai vorai vadovavo saksų majoras Zeschau ir lietuvių kar. Ig. Musteikis ir P. Genys.

Rezerve liko, 1 pėst. pulko 5 kuopa ir saksų nedidelis dalinėlis.

Puolimas buvo pradėtas nustatytu laiku, t.y. birželio 2 dieną auštant. Priešas, išvargintas mūsų ankstyvesnių puolimų, dabar visu frontu spaudžiamas, didesnio pasipriešinimo nerodė.

Dešinioji vorą stipriai spaudė priešą, niekur neduodama jam sustoti ir gintis. Kar. K. Ladiga su raitaisiais žvalgiais prasiveržė pro priešų pakrikusias eiles ir pirmasis užėmė Uteną. Netrukus atvyko ir pėstininkai.

Vidurinė vorą, kuri puolimą vykdė abipus plento, sutiko didėnį pasipriešinimą. Vora, būdama skaičiumi mažesnė, už priešą, per daug nesistengė, gerai žinodama, kad esant pasisekimui sparnuose, priešas pasitrauks. Taip ir įvyko. Priešui pasitraukus, vorą sekdamas priešą, atėjo į Uteną.

Kairioji vorą sėkmingai puolė priešą ir užėmė Rubikių kaimą ir Debeikius. Kairiojo sparno apsaugai nuo Cekonių kaimo buvo pasiūstas kar. P. Genys su 2 kuopa ir būriu sunkiųjų kulkosvaidžių Svėdasų kryptimi. Prie Leliūnų kaimo buvo apsisakę ir pasislėpę bolševikai, norėdami netikėtai ugnimi sutikti žygiuojančius lietuvius. Viena Leliūnų kaimo gyventojų, senutė moteris, miške prieš Leliūnus pasitiko lietuvių ir pasakė: „Neikite vaikeliai, tenai palei kaimo kluonus bolševikai apsisakę ir jūsų laukia.“ Kar. P. Genys su šia moterėle maloniai pasikalbėjo ir jai padėjo. Tuoj sustabdė miške bežygiuojančią vorą ir pradėjo manevruoti, kad pirmu smūgiu Leliūnai būtų užimti. Sunkieji kulkosvaidžiai buvo sustatyti aukštesnėje maloninė sparne šaudyti į bolševikų pozicijų sparną, pėstininkai taipgi vykdė apėjimą. Prie-

šas, tai pamatęs ir mūsų kulkosvaidžiams pradėjus šaudyti, tuoj pasitraukė. Tiltą per šventąją vis dėlto suspėjo susprogdinti, kuopai teko upe briste perbristi.

Užėmęs Svėdasus, kar. P. Genys pasuko į Užpalius, kur, išvaikęs bolševikus, sustojo ir įsitvirtino.

Tuo laiku kairiosios voros saksų savanorių daliniai draug su 1 pėst. pulko 1-ja kuopa puolė Vyžuonų kryptimi, kuriuos kovodami užėmė. Nuo Vyžuonų vora pasuko Utenos kryptimi ir vėl susirėmė su priešu. Kautynių metu viena saksų artilerijos patranka įklimpo į pelkę. Vietos ūkininkai su savo arkliais pagelbėjo saksams patranką iš pelkės ištraukti. Priešui pasitraukus, saksai atvyko į Uteną, kur susitiko su kar. K. Ladiga.

Užėmus Uteną, saksų savanorių daliniai tolimesnėse kovose su rusais bolševikais nedalyvavo, nes pasibaigė sutartasis laikas. Trumpą laiką pabuvoję Utenos apylinkėse, jie pasitraukė į Vokietiją. Utenos fronto bare tepalikės kar. K. Ladiga su 1 pėst. pulku tęsė puolimą. Birželio 3 dieną 9 kuopa užėmė Tauragnus, 7-oji kuopa — Daugailius, pirmas batalionas (1 ir 2 kuopos) užėmė Antalieptę, kur tą patį dieną atmušė bolševikų puolimą.

Per kautynes nuo gegužės 18 d. iki birželio 3-4 d., nors pulkas turėjo nuostolių žuvusiems ir sužeistais, pulko sudėtis padidėjo, nes pulką išvaduose vietovėse papildydavo savanoriai. Vien Anykščių apylinkėje į kariuomenę stėjo apie 500 savanorių, kurių dauguma buvo pasiūsta į Ukmergę apmokyti. Ukmergėje kar. J. Kubilius formavo atskirą batalioną.

Veik tuo pat laiku Panevėžio rinktinė užėmė Kupiškį ir Rokškį. Bet apie tai kita kartą.

Ar svarbu operai libretas?

(Atkelta iš 3 psl.)

tus, nes jis pats nebuvo patenkintas ja. Jis sakė, kad žodis ir muzika turi būti viena, o ne vienas kita ramstyti.

Po Hofmamstahl ir Strauss nepasisekusios „Ariadne auf Naxos“ premjeros, abudu jos autoriai vienodai prisidėjo sau kalte. Libretistas paėmęs Moljero farsą „Le Bourgeois Gentilhomme“ panaudojo jos du veiksmus, o i tarpą įpyne savo liūdną Ariadnės istoriją. Hofmamstahl poezija ir Moljero farsas nesusiderino. Palikę Moljerą ramybėje, abu kūrėjai ištaisė savo meną, po ketverių metų vėl išėjo į viešumą su jau „pagydyta“ opera, kuri šiandien yra viena iš žinomiausių operinių kūrinių.

Iš viso to gaunasi išvada, kad libretas yra nepaprastai svarbus operos kūriniui, nes jis ne tik suteikia kompozitoriui įkvėpimą,

Kultūrinė Kronika

● Rengiama spaudai „Amerikos lietuvių istorija“. Jos išleidimu rūpinasi Kunigų Vienybė. Tam reikalui pradžia jau turima 5000 dol. Didžiulį veikalą redagavo ir daugumą pats parašė istorikas dr. Antanas Kučas, profesorius Scrantono universitete, Pensilvanijoje. „Amerikos lietuvių istorija“ bus išleista dviejose didžiuliuose tomuose. Pirmasis tomas jau galutinai parengtas spaudai. Jis yra suskirstytas į šiuos skyrius ir poskyrius.

19 AMŽIAUS ATEIVIJOS APŽVALGA: Pirmieji lietuviai naujajame pasaulyje, Platesnioji imigracija ir jos motyvai, Lietuvių kolonijos, Nesvetinga ateiviui dvasia, Pasimetęs žmogus svetimam pasauly, Ideologiniai skirtumai ir skaldymasis, Organizacinis ir visuomeninis sąjūdis.

Skyriaus rankraštyje yra 220 psl.

II. CENTRINĖS ORGANIZACIJOS: Susivienijimai, Tėvynės Mylėtojų draugija, Motinėlis draugija, Aušros draugija, Lietuvių Socialdemokratų sąjunga, Katalikų Federacija, Kunigų Vienybė, Vargonininkų sąjunga, Lietuvių studentų organizacijos, Blaivininkų susivienijimas, Lietuvos Vyčiai, Lietuvių katalikų moterų sąjunga, Lietuvių darbininkų sąjunga, Lietuvių tautinė Sandara. Rankraštyje — 170 psl.

III. KULTŪRINĖ VEIKLA IR RELIGINIS GYVENIMAS: Lietuvių spauda 20 amžiuje, Švietimas, Muzika ir teatras, Menas, Parapijos ir vienuolijos. Rankraštyje — 110 psl.

IV. KOVA DEL LIETUVOS LAISVĖS: Skaldymasis ir vienijimasis, Politiniai lietuvių seimai, Platesnieji horizontai, Lietuvos pripažinimo vingiai, Santykiai su nepriklausoma Lietuva, II pasaulinis karas ir Lietuvos okupacija. Rankraštyje — 150 psl.

V. VIENINGA AMERIKOS LIETUVIŲ VEIKLA: Amerikos Lietuvių taryba, Bendras Amerikos lietuvių fondas, Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo komitetas, Lietuvių bendruomenė, Naujieji ateiviai, Ideologinės ir kultūrinės organizacijos. Rankraštyje — 80 psl.

VI. JAV LIETUVIŲ EKONOMINĖ VEIKLA: Žemės ūkis, Nejudomas turtas, Amatai, Pramonė, Prekyba, Finansai, Profesionalai, Verslininkų organizacija. Rankraštyje — 70 psl.

Viso susidaro 800 mašinėlė rašytų puslapių. Kiekvienoje dalyje yra pažymėtos tik pagrindinės antraštės, kurių kiekviena turi dar smulkesnių padalinių.

● „Kritusių už laisvę II tomas. Vlado Ramojaus realiai ir detaliai pokario metų partizaninės laisvės kovas aprašančios ir dokumentuojančios knygos „Kritusiems už laisvę netrukus pasirodys ir II tomas. Pirmasis jos tomas žaibiškai buvo skaitytojų išpirktas. Antrasis šios knygos to-

mas tęsia tą herojišką mūsų miško brolių epopėją, kuri buvo krauju rašoma kiekviename Lietuvos kampelyje. Knygos antrajam tomui viršelį piešia dil. Pr. Lapė. Visas knygos meninis apipavidalinimas P. Jurkaus. Knygą spausdina lietuvių pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Leidžia: American Foundation for Lithuanian Research, Inc.

● Dėmesys architektūrai ir lietuviui kūrėjai Chicagoje. 1969 m. birželio 13-15 d. Lourdes aukštesniosios mokyklos salėje vyko architektūros paroda, pavadinta „Architecture, Aspirations and Us“. Parodą surengė Chicago pietvakrių meno taryba. (South-West Fine Arts Council). Parodoje buvo išstatyta įvairių architektų darbai: Mies Van der Rohe, Frank Lloyd Wright, Pekins and Will, ir kt. Iš lietuvių buvo architektų Jono ir Rimo Mulokų darbų fotografijos ir modelis, jie buvo išstatyti centrinės parodos vietoj. Taipgi ryškiai krito akin ir dail. Jameikienės spalvingi vitražai. Parodos dienomis ten pat vyko ir atitinkami seminarai, kuriuose dalyvavo Amerikos architektai ir šios srities profesoriai. Iš lietuvių seminaruose reikšėsi dail. Jameikienė, arch. R. Mulokas, arch. Petraitis (trečios kartos lietuvis). Aplamai šiame sąjūdyje lietuviai reikšėsi kaip viena iš pajėgiausių grupių.

● Prof. dr. E. J. Holtumas, dirbęs Glazgo universitete Anglijoje, esą susidomėjęs lietuvių kalba ir ją pramokęs iš Leskieno „Litauisches Lesebuch“. Ypačiai jis domisi žemaičių tarne.

● Erdmono Simonaičio, neseniai Vokietijoje mirusio Mažosios Lietuvos veikėjo, atsiminimus redaguoja dr. J. Gerutis. Jie buvo įkaltinti į magnetofono juostą, iš kurios transkribuota 150 pusla-

pių teksto. Darbas tik įpusėtas, veno ir dirbo. Memuarų išleido Dr. J. Gerutis stengiasi atkurti mo darbą remia Mažosios Lietu-

epoche, kurioje E. Simonaitis gy-

vos bičiulių draugija.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

4 3/4% per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

4 3/4% per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAR RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI

Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

Savininkas Aloyzas A. Kunickas

FREE LEATHER BILLFOLD

by HERITAGE

— ar gražią „bone“ spalvos veliūro odinę moterišką Constellation piniginę arba labai gražią vyrišką juodą „seal grain“ odinę piniginę. Šios praktiškos odinės piniginės yra dovaninė dėžutė, ir galite pasirinkti.

Galit pasirinkti vyrišką ir moterišką piniginę, kai atidarote naują taupymo sąskaitą su \$200 ar daugiau arba tokią sumą padedat į jūsų turimą sąskaitą Union Federal bendrovėje. Pasidarymas galioja nuo birželio 12 d. ir baigsis liepos 29 d. Viena dovana šeimai. Paštu nesučiame.

Union Federal LOWERS MINIMUM ON SAVINGS CERTIFICATES

5 1/4%

Metinis nuosimtis už „passbook“ sutauptas

4 3/4%

Reguliaros „passbook“ taupymo sąskaitos pelno 4% nuosimčių už metus. Kai nuosimčiai paliekami sąskaitoje, jie yra sudėtinai apskaituojami ir jūsų pelnas aktualiai tampa 4.81% aukščiausias valstybėje už šitokios rūšies apdraustą taupymo sąskaitą. Pinigai padėti iki 10 d. bet kokio mėnesio pelno nuosimčius nuo to mėnesio pirmos dienos.

UF UNION FEDERAL SAVINGS

3430 South Halsted Street • Chicago, Illinois 60608 • Phone 523-2800

Albert J. Aukers, President

Nauji leidiniai

● **ATEITIS, 1969 m. Nr. 3** Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius Jonas Šoliūnas. Jam talkina gausus redakcinis ir techninis kolektyvas. Redakcijos adresas: Ateitis, 6641 South Albany Ave., Chicago, Ill. 60629. Telefonas: 312 737-5096. Administracijos adresas: Juozas Polikaitis — Ateitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Telefonas: 312 434-2243. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje 5.00 dol., susipažinimui prenumerata 3.00 dol., garbės prenumerata 10.00 dol., visur kitur laisvajame pasaulyje 3.00 dol.

Naujasis numeris yra antrasis, suredaguotas čekiškės "Ateities" redakcijos. Jis visais atžvilgiais jau pralenkia pirmąjį. Aktualūs ir geras redakcijos vedamasis straipsnis. Tik kodėl jis pavadinamas "Editorialu", kai tokiame atveju turime jau seniai mūsosė prigijusį "Vedamojo" terminą? Vedamajame užakcentuota kitamet ruošinio ateitininkijos kongreso mintis. Matyt, kur nors jau buvo svarstoma, ar iš viso toks kongresas ruošinas. "Ateitis" čia nedviprasmiškai kalba už ateitininkijos kongresą ateinančiais metais. Be kita ko redakcijos Vedamajame sakoma: "Negalima neruošti kongreso teisinantis, jog buvusiuose buvo tik kalbama ir ginčijamasi. Tai ne pagrindinė priežastis neruošti kongreso. Apvalytame kongrese galima palikti tik ateitininkų kūrų demonstraciją. O ateitininkai dar ir šian dienų yra pakankamai kūrybingi ir turėtų teisę tą savo kūrybingumą iškelti, o ne užslėpti." Tad jeigu mes nuolat šaukiame, jog reikia kiek galima daugiau dėmesio skirti jaunimui, tai ir šios jaunimo žurnalo kongresinės minties vyresnieji turėtų labai ir labai paisyti.

Šiaip naujasis "Ateitis" numeris tikrai malonus paimiti į ranką, medžiaga jaunatviškai įvairi, puslapių estetiškai sutvarkyti, geros iliustracijos, ypač skoningi užsklandiniai ir kitokie piešiniai padaryti taip pat jaunųjų rankom.

● **MŪSŲ VYTIŠ, 1969 m. Nr. 1.** Leidžia Akademini skautų sąjūdis. Redaguoja Ramunė Kvilytė, 5747 S. Campbell, Chicago, Ill. 60629. Administruoja Jonas Tamulaitis, 6744 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje 5.00 dol. D. Britanijoje 1 sv.; kitur 2.00 dol.; garbės prenumerata yra 10.00 dol.

Naujasis "Mūsų Vyties" numeris, grynai žurnalistine prasme, atrodo, jog yra tvarkomas skonių ir galvą turinčios redakcijos. Leidinį gražiai puošia meniškios puslapių Kristinos Bultaitės nuotraukos. Duodama ir grožinės literatūros. Joje išsiskiria Izidos Petravičiūtės eilėraščiai, apie kuriuos jau galima kalbėti kaip apie nemeluoto žodžio poeziją. Kitos temos, ar tai būtų rašoma apie kartų skirtumus ar anketiniuose rėmuose būtų teikiama nuomonė apie šių dienų jaunimą, yra taipgi kampuotai aktualios. Akis užkliūva ir už įdomiai informacinio Juliano Jurginio straipsnio (laiško iš Lietuvos) "Studentai dabartinėje Lietuvoje". Tik va, rašant apie tenyktį gyvenimą, sakoma: "Visuomeninė santvarka panaikino komercinę ir kitokią konkurenciją dėl pelno. Nesimūšama ir dėl valdžios". Tuo tarpu šioje giriamoj tarybinėje santvarkoje, kaip jos istorija rodo, dėl valdžios mušamasi, žudoma ir žudomasi ne kiek nemažiau, gal net daugiau, negu kitur. Argi ten gyvenantieji šito nemto ir nežino? "Mūsų Vyties" lietuvių kalba aplamai gana gera. Žinoma, didesnio atidumo niekada nebus per daug, nes puslapiuose dar pasitaiko, kad būsimuoju laiko forma "sugrįž" rašoma su "ž" — "sugrįž". Šitokių kalbinių smuktelėjimų vienu kitur pastebima.

Jeigu vienu atžvilgiu imsime ir palyginsime "Ateitį" ir "Mūsų Vytį", tai matysime, kad "Ateitis" vis dėlto yra ateitininkiškesnė negu "Mūsų Vytis" skautiškas. Pastarojo leidinio medžiaga daugumoje su akademinio skautizmo maža ryšio beturi. Tad ir būtų pageidautina, jeigu jau yra skautų akademikų leidinys, labiau jame užgriepti specialiai skautišką mintį ir kilstelėti ją iki akademinio lygio.

● **LAISKAI LIETUVIAMS** 1969 m. birželio mėn. Nr. 6. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Vyr. redaktorius — Kestutis Trimaškas, S.J. Administratorius — Petras Kleinas, S.J. Metinė prenumerata — 5.00 dol. Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

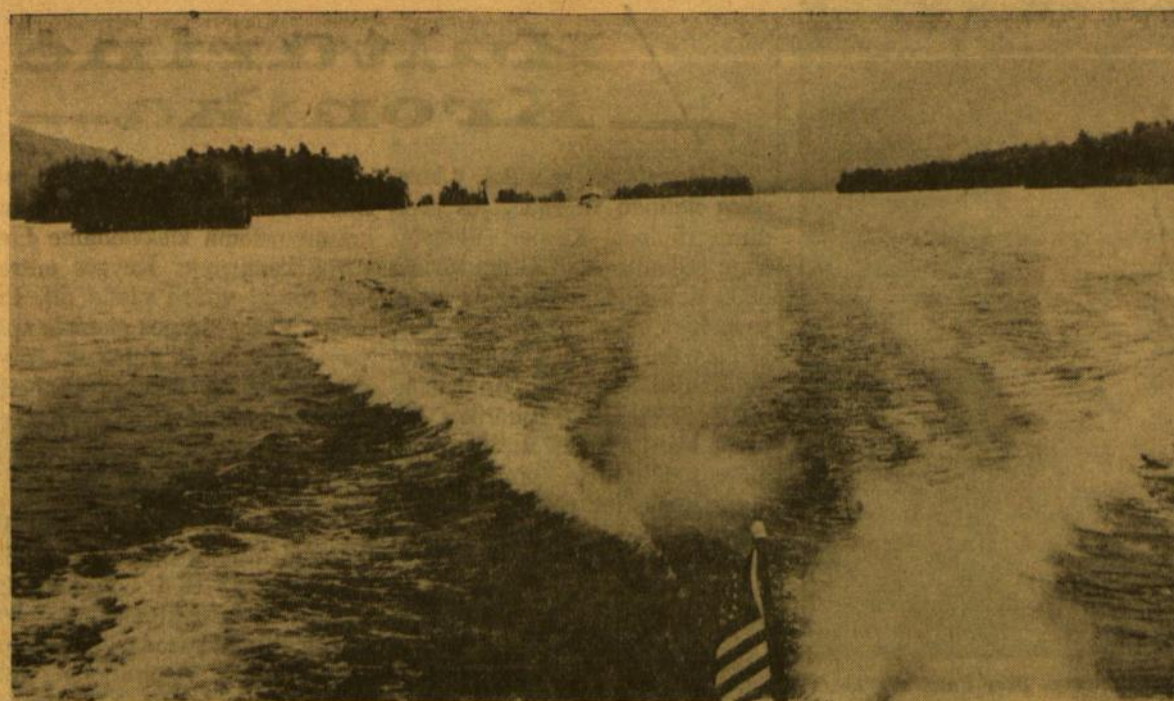
Ivairėnų minčių šį kartą sukelia Vytauto Alanto straipsnis "Klumpakojis su poniu Giltine ant bedugnės krašto, kurio pagrindinė mintis nori įrodyti, kad mes čia savo tarpe, autoriaus žodžiais tariant, tik laužomės šonkaulius ir daužomės antausius. O tikrasis kelias, anot autoriaus, turi būti vienybė. Ar iš tikrųjų jau taip yra? Vytautas Alantas linkęs manyti, kad lietuvis tik svetimiesiems yra atlaides ir geras, o saviems visada gatavas kone galvas suskaldyti. Jeigu šitai būtų teisybė, tai į argumentus galėtų rikiotis ir paties autorius čia atspaudintas raštas, kuris savuosiuose beveik nieko gero neranda, o vien tik piktumą kits kitam.

Tačiau mūsų čionykštį bendruomeninį, politinį ir kultūrinį bruzdėjimą stebėdami iš šalies, svetimieji dažnai apie mus susidaro kur kas geresnę nuomonę negu mes patys apie save. Iš Izraelio į Ameriką pakviesta kalbotyros mokslininkė štai ką papasakojo. Jai užsukus Izraelyje į JAV atstovybę vizos reikalui ir tenai vidutinio amžiaus pareigūnui (ne lietuviui ir su lietuviu nieko bendro neturėjusiam) išgirdus, jog įnai Chicago universitete dėstys be kito ko ir lietuvių kalbą, ano pareigūno lietuvių adresu prasitarta šitaip: "Lietuvių Amerikoje palyginti nėra daug, bet aš žinau, kad jie yra gyviausiai ir geriausiai susioriginizavusi tautinė bendruomenė J. Amerikos Valstybėje". Ir kada kiti tik gana dažnai šitaip apie mus atsiliepa, vargu ar teisinga patiemis taip kietai raudoti dėl "vienybės stokos". Juo labiau, kai ir pats Alantas savo straipsnyje išsamiau ir nepaiškina, kas yra ta jo pasigendama vienybė, kokį turinį jos savokon rašantis deda.

Jei Alantas norėtų vienybės be pasaulėžiūrinio įvairumo, be visuomeninių ir kultūr. sambūrių gyvo, kūrybinio lenktyniavimo, be dialogų ir nuomonių pasikeitimų laisvojoje spauldėje, tai jis mums pirštų bespalvę, neįdomią, iniciatyvą žlugdančią bendruomeninę ir valstybinę vienybę. Tačiau mūsų tautą pažadino ir jos laisvės atkūrimą paskelbė kaip tik ne šitokia pilnai vienalytė "vienybė", bet vienybė įvairume, bendrojo tikslo siekiant. Spalvingoji vienybė, manytume ir turėtų būti idealas mūsų bendruomenės šakotame gyvenime. Bendrojo tikslo siekdami, atrodo, mes per daug į šunkelius dar nenuėjome, tad ir Vytauto Alanto pesimistinis mintis laikytume čia gal kiek ir per daug sutirštintą.

● **SEIMOS SVYTURYS, Nr. 1 ir Nr. 2.** Moksleivių ateitininkų sąjungos Dainavos stovyklos visuomeninis, tautinis, kultūrinis laikraštėlis. Tai šiemetinės vyresniųjų ateitininkų moksleivių stovyklos, vykusių Dainavoje nuo birželio 23 d. iki liepos 5 d. "oficijozas". Du išleisti numeriai pasižymi įvairumu, puslapių sutvarkymo ir piešinių išradimu, rimta ir linksma nuotaika. Beveik reikia stebėtis, kad trumpose stovyklos dienose, šalia visos kitos programos, laikraštėlių redagavusių, ji prirašiusių ir piešusių tiek padaryta. Vartant jo puslapius, reikia džiaugtis, kad dar turime pakankamai raštingo ir paties jauniausiojo jaunimo. Tačiau reikia tam tikra prasme ir paprikaištauti ypač ateitininkams moksleiviams ir studentams bendrai. Vasarą ir ne vasarą šios mūsų jaunimo organizacijos turi įvairias stovyklas, kursus ir kt. Jų tarpe raštingo jaunimo, kaip rodo ir čia minimas "Seimos Svyturys", yra. Bet ar daug apie savo veiklą jie pateikia medžiagos periodinei lietuviškai spaudai? Lietuviškoji visuomenė beveik nieko nežino, kad vyksta tokios puikios moksleivių ir studentų stovyklos, neskaityti apie jas dienraščiuose bei savaitraščiuose, nesigroži spauldėje stovyklinėmis mūsų jaunimo nuotraukomis. Matome, kad mokančių rašyti ir fotografuoti netrūksta, trūksta gi tik reikalo suprasti apie savo veiklą informuoti ir visuomenę.

● **TECHNIKOS ŽODIS, 1969 Nr. 2.** Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Technikinės

Lk. George, N. Y. ežeras

spaudos sekcija. Vyr. redakt. G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Administracijos adresas: A. Pargauskas, 66 43 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5.00 dol. studentams — 2.00 dol.

Šiame numeryje: Vändens apsauga Anglijoje. Apie pirmakūnus lietuvių inžinierius, Lietuvių teknik. literatūroje. Medžiaga surišimui, Architektas Vytautas Petrauskas ir jo formos profesinių ateitininkų moksleivių stovyklos, vykusių Dainavoje nuo birželio 23 d. iki liepos 5 d. "oficijozas". Du išleisti numeriai pasižymi įvairumu, puslapių sutvarkymo ir piešinių išradimu, rimta ir linksma nuotaika. Beveik reikia stebėtis, kad trumpose stovyklos dienose, šalia visos kitos programos, laikraštėlių redagavusių, ji prirašiusių ir piešusių tiek padaryta. Vartant jo puslapius, reikia džiaugtis, kad dar turime pakankamai raštingo ir paties jauniausiojo jaunimo. Tačiau reikia tam tikra prasme ir paprikaištauti ypač ateitininkams moksleiviams ir studentams bendrai. Vasarą ir ne vasarą šios mūsų jaunimo organizacijos turi įvairias stovyklas, kursus ir kt. Jų tarpe raštingo jaunimo, kaip rodo ir čia minimas "Seimos Svyturys", yra. Bet ar daug apie savo veiklą jie pateikia medžiagos periodinei lietuviškai spaudai? Lietuviškoji visuomenė beveik nieko nežino, kad vyksta tokios puikios moksleivių ir studentų stovyklos, neskaityti apie jas dienraščiuose bei savaitraščiuose, nesigroži spauldėje stovyklinėmis mūsų jaunimo nuotraukomis. Matome, kad mokančių rašyti ir fotografuoti netrūksta, trūksta gi tik reikalo suprasti apie savo veiklą informuoti ir visuomenę.

● **R. Spalis, GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIAI.** Apsaką jaunimui ir senimui. Antroji patalpa laida, atspausd. ofsetu 1969 m. Išeido Dr. Vydo Fondas. Viršelis ir iliustracijos dail. Alg. Trinkūno. Knyga kietai įrišta, 527 psl., tiražas 1500 egz., kainą kietais viršeliais 5.00 dol. min-kštais — 4.00 dol., gaunama ir "Drauge". Paugliams ir jaunimui trūkstant gerų skaitynių, antroji šios knygos laida yra didžiai užgirtina. Kaip žinoma, R. Spalio "Gatvės berniuko - nuotykių" buvo viena iš labiausiai skaitomų čionykštų mūsų knygų. Gražiai ir intriguojančiai parašyta apsaką netrukus buvo išpirkta, ir jau kuris laikas, pirmąjį jos laidą išsisėmus, niekur šios knygos ne-

buvo galima gauti. Solidžiai išleista antroji jos laida dabar kiekvieno bus lengvai įsigijama. Tai puikus ir nuobodus skaitymas kiekvienam.

● **MŪSŲ SPARNAI, 1969 m. birž. mėn. Nr. 26.** Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Jį leidžia Lietuvos Evangelikų reformatų kolegija tremtyje. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51 st Str., Chicago, Ill. 60632. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Leidinio tiražas 2000 egz. Kaina — auka. Žurnale gyldinama ne vien tik religinės, bet ir šiaip visuomeninės bei kultūrinės temos. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis, jo apimtis 88 psl.

● **LKDS BIULETENIS, 1969 m. gegužės mėn. Nr. 10.** Leidžia Lietuvių krikščionių demokratų sąjungos Centro komitetas, 894 East 223 St., Euclid, Ohio 44123. Spaudos ir informacijos komisijos pirm. P. Balčiūnas, 1976 Beverly Hills Drive, Richmond Hts. Ohio 44143. Administracinio skyriaus vedėjas — A. Tamulionis, 414 E. 105th St., Cleveland, Ohio 44108.

● **PRANEŠĖJAS, 1969 m. birželio mėn. Nr. 2.** Lietuvių žurnalistų sąjungos Centro valdybos neperiodinis biuletenis. Leidžia LZS Centro valdyba. Redak-

cija. Vyr. redakt. G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Administracijos adresas: A. Pargauskas, 66 43 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5.00 dol. studentams — 2.00 dol.

● **ATSIŪSTA PAMINĖTI** ● **MŪSŲ SPARNAI, 1969 m. birž. mėn. Nr. 26.** Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Jį leidžia Lietuvos Evangelikų reformatų kolegija tremtyje. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51 st Str., Chicago, Ill. 60632. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Leidinio tiražas 2000 egz. Kaina — auka. Žurnale gyldinama ne vien tik religinės, bet ir šiaip visuomeninės bei kultūrinės temos. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis, jo apimtis 88 psl.

● **LKDS BIULETENIS, 1969 m. gegužės mėn. Nr. 10.** Leidžia Lietuvių krikščionių demokratų sąjungos Centro komitetas, 894 East 223 St., Euclid, Ohio 44123. Spaudos ir informacijos komisijos pirm. P. Balčiūnas, 1976 Beverly Hills Drive, Richmond Hts. Ohio 44143. Administracinio skyriaus vedėjas — A. Tamulionis, 414 E. 105th St., Cleveland, Ohio 44108.

● **PRANEŠĖJAS, 1969 m. birželio mėn. Nr. 2.** Lietuvių žurnalistų sąjungos Centro valdybos neperiodinis biuletenis. Leidžia LZS Centro valdyba. Redak-

cija. Vyr. redakt. G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Administracijos adresas: A. Pargauskas, 66 43 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5.00 dol. studentams — 2.00 dol.

● **TECHNIKOS ŽODIS, 1969 Nr. 2.** Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Technikinės

spaudos sekcija. Vyr. redakt. G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Administracijos adresas: A. Pargauskas, 66 43 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5.00 dol. studentams — 2.00 dol.

● **SEIMOS SVYTURYS, Nr. 1 ir Nr. 2.** Moksleivių ateitininkų sąjungos Dainavos stovyklos visuomeninis, tautinis, kultūrinis laikraštėlis. Tai šiemetinės vyresniųjų ateitininkų moksleivių stovyklos, vykusių Dainavoje nuo birželio 23 d. iki liepos 5 d. "oficijozas". Du išleisti numeriai pasižymi įvairumu, puslapių sutvarkymo ir piešinių išradimu, rimta ir linksma nuotaika. Beveik reikia stebėtis, kad trumpose stovyklos dienose, šalia visos kitos programos, laikraštėlių redagavusių, ji prirašiusių ir piešusių tiek padaryta. Vartant jo puslapius, reikia džiaugtis, kad dar turime pakankamai raštingo ir paties jauniausiojo jaunimo. Tačiau reikia tam tikra prasme ir paprikaištauti ypač ateitininkams moksleiviams ir studentams bendrai. Vasarą ir ne vasarą šios mūsų jaunimo organizacijos turi įvairias stovyklas, kursus ir kt. Jų tarpe raštingo jaunimo, kaip rodo ir čia minimas "Seimos Svyturys", yra. Bet ar daug apie savo veiklą jie pateikia medžiagos periodinei lietuviškai spaudai? Lietuviškoji visuomenė beveik nieko nežino, kad vyksta tokios puikios moksleivių ir studentų stovyklos, neskaityti apie jas dienraščiuose bei savaitraščiuose, nesigroži spauldėje stovyklinėmis mūsų jaunimo nuotraukomis. Matome, kad mokančių rašyti ir fotografuoti netrūksta, trūksta gi tik reikalo suprasti apie savo veiklą informuoti ir visuomenę.

guoja Vyt. Alantas. Antraštės vinjetė piešė Jonas Gaižutis. Spausdino Vilties spaustuvė Clevelande. Tiražas — 350 egz.

● **Vytautas Rimkus, LIETUVIŲ SUKILIMAS VILNIUJE** 1911 m. Iš asmeniškių prisiminimų ir išgyvenimų. Atspaudas iš "Europos Lietuvio" 1969 m. Nr. 10-18. Leidinys 48 psl. Spausdinta Nidos spaustuvėje, 1, Ladbroke Gardens, London, W. II, Gt. Britain.

● **EGLUTĖ, 1969 m. birželio mėn. Nr. 6.** Laikraštėlis vaikams. Redakcija, administracija, spaustuvė — Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų, Putnam, Conn. 05260. Metinė prenumerata 5.00 dol.

● **SKILTIS, 1969 m. gegužės mėn. Nr. 12.** Vinco Krėvės ir Perkūno dr-vės Chicagoje gausiai fotografijomis ir piešiniais iliustruotas laikraštėlis.

● **ŠILAINĖ 1949-1969.** Detroito Lietuvių tautinių šokių grupės Šilainės jubiliejinis leidinys. Šilainės tėvų komitetas. Redaguavo Alfonsas Nakas. Viršelį piešė Dangerutis Velavičius. Nuotraukos Vlado Bacevičius, Jono Gaižučio, Prano Gobio, Vytauto Maželio ir kt. Tiražas — 500 egz. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje. Leidinys 36 psl.

— Maža gyvatė, didelė gyvatė — vis tiek gyvatė. (Linkuviškių

— Paukštį plunksnos gražina, o žmogų — protas. (Veivirškių patarlė).

— Mėsą ima jėga, o žmogus — razumu. (Keturalakiškių patarlė).

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters —
Nuomoja — Parduoja — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

since
1914...

MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę jums patarnauti ateityje.

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

4 3/4 %

PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4 %

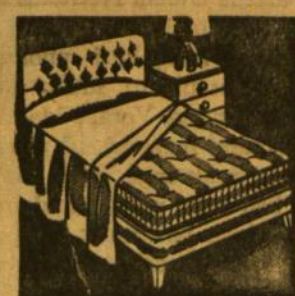
6-MONTH SAVINGS
CERTIFICATES
Minimum \$1,000

RICHMOND AUTO SERVICE

Kampas Richmond ir 63rd Street

Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikimas.
Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353
Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE
GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois

Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r.-7 v. v., šešt. 7 v. r.-3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

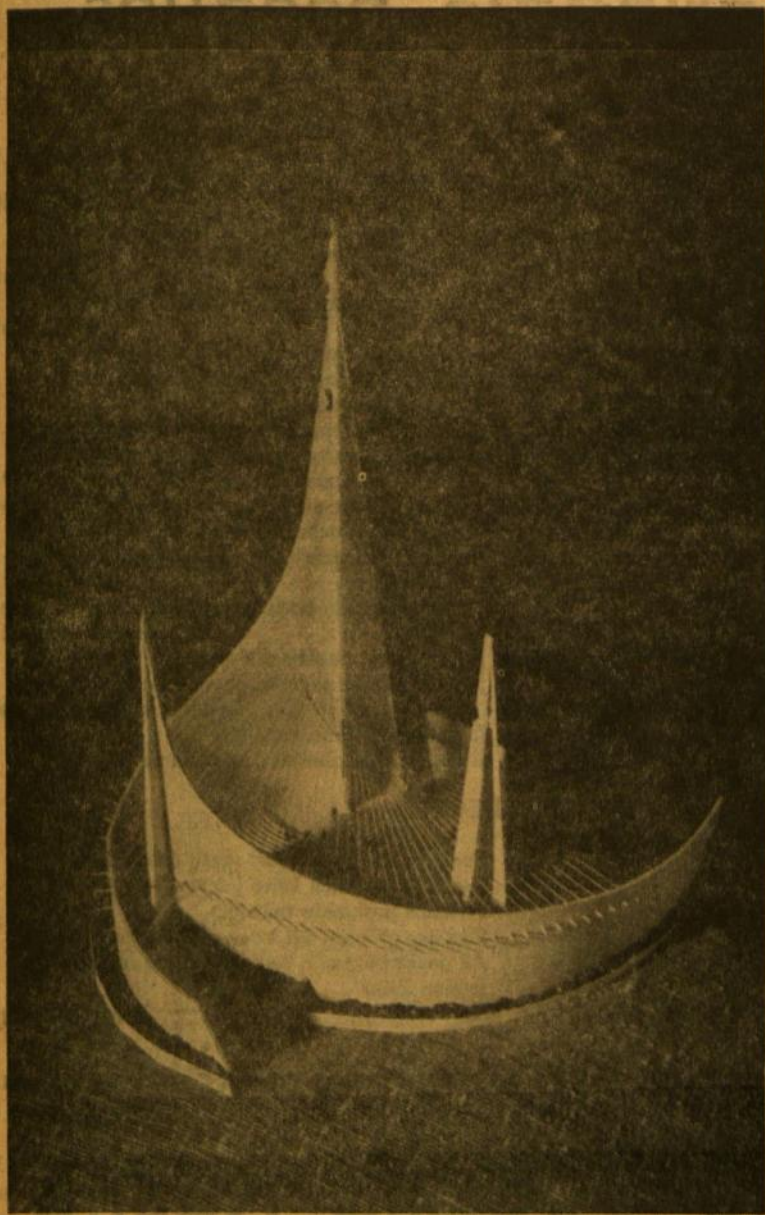
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

Lietuvių paminklinės bažnyčios Romoje projekto modelis. Archit. Jonas ir Rimas Mulokai. Idėja: Lietuvių tautos tragedijos karo ir pokario metais prisiminimas; sukūryti sviedė lietuvius į visus pasaulio kraštus; todėl pastato sienos iš vieno koplytstulpio formos metasi radialiai, sudarydamos pastato erdvę; nuo koplytstulpio formos visa architektūra išvystyta, funkcionalės struktūros principus paliekant domimuojančius; bokšto viršaus pakabintas ant lyno stogas, viena dalim dengtas stiklu; lenktos sienos priima įtampą kabančios stogo sistemos; kitos dvi sienos prasideda mažesniais koplytstulpių formos bokšteliais; trys atsimitančios sienos sudaro tris nevienodus įėjimus.

Kultūrinė kronika

• **Tomo ir Henriko Mannų**, žinomų vokiečių rašytojų, laiškai buvo išleisti Vakarų Vokietijoje ir yra vokiečių meilai skaitomi. Mums daugiau žinomas rašytojas Tomas Mannas, Nobelio premijos laureatas. Šio šimtmečio pradžioje jis buvo pamėgęs mūsąją Nidą, kur vienos kalvos (32 metrai aukščio) viršūnėje buvo pasistatęs gražų lietuviško stiliaus namelį, papuoštą lietuviškais drožiniais. Nidoje gyvenamas, rašytojas mielai kalbėdavosi su lietuvišiais žvejais, juos paguosdavo, o kartais ir sušelpdavo. Tomas Mannas mirė 1955 metais.

• **Lietuvių mokytojų grupė** iš Seinų apskritys (dabar lenkų

okupuota Lietuvos dalis) atvyko į Vilnių ir Mokytojų tobulinimosi institute klausosi universiteto ir Pedagoginio instituto dėstytojų paskaitų apie lietuvių kalbą, literatūrą, dailę ir muziką. Moko- si ir Lietuvos istorijos, kuri jiems perduodama per maskolišką prizmę. Mokytojų grupėje yra Punksko, Naviniku, Žvikelio, Vidugirio, Jodeliškės ir kitų lietuviškų mokyklų mokytojai, viso 15 žmonių. Mainų keliu ir šiais metais į Lenkiją išsiųstas tam tikras Lietuvos lenkų (Vilniaus krašto) mokytojų skaičius.

• **Pauliaus Širvio**, dusetiško poeto, nauja poezijos knyga "Irusinė saulė miškai" išleista Vilniuje.

AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS

Pogrindžio poezija Rusijoje

(Atkelta iš 8 pusl.)

jiems yra kalėjimas jų kūrybos polėkiam. Norėdami išsakyti savo susikaupusius nepasitenkinimo jausmus, jie ėmė leisti slap- tus ar pusiau slap- tus žurnalus. Atsirado "Figos Lapas", "Mėlynoji Saga", "Herezija". Rankraščiuose, mašinėlė rašytuose la- puose, mimiografu multiplikuo- jimuose tekstuose ėmė plisti slaptos ontologijos, žurnalai, rin- kiniai. Jie leidžiami per rankas, skaitomi studentų ir jaunų rašy- tojų būreliuose. Stipriausias iš to- kių slaptų sąjūdžių — SMOG (pavadinimas sudarytas iš pir- mųjų raidžių rusiškų žodžių: Pa- saulis, mintis, paveikslas, gel- mės), apjungęs rašytojus, poetus, tapytojus, skulptorius.

Slapti žurnalai ir kalinami jų redaktoriai

Šitoji grupė išleido žurnalą "Syntax", kuris pasirodė 1959 m. ir kurio redaktorius A. Ginzbur- gas buvo nusmerktas dvejiems metams sunkių darbų kalėjim- an. Vieton to žurnalo buvo iš- leistas "Bumerangas". Šio redak- torius V. Osipovas taipgi buvo i- kalintas. Tada buvo pradėti leis- ti "Feniksas" (1961-1966), Lem- pa, Sezonai, Dirbtuvė. Pa- galiau 1965 m. SMOG išleido "Sfinksus", kurių įžangoje buvo pabrėžta: "Nebandykite spėlio- ti, kaip ilgai Rusijos menas bus priverstas vystytis nenormaliose sąlygose. Vienas dalykas tikras — taip nebus amžinai. Tokia yra istorinė raidos logika. Tauta ne- gali egzistuoti be meno... Jeigu politiniai vadai neturi pakanka- mai proto tai suprasti, jie verti pasigailėjimo".

Slaptosios poezijos rinktinė

Iš trijų svarbesniųjų slaptų So- vietų Sąjunge pasirodžiusių žurnalų — "Syntax", "Fenik- sas" ir "Sfinksai" surinkti ryškie- ji poezijos kūrinių išleisti JAV- se knygoje "Russia's Underground Poets" (išleido Fr. A. Praeger leidykla New York 1969 m. 92 psl. 4.95 dol.). Eilėraščių parin- ko ir išvertė K. Bosley, D. Pos- pielovs, J. Sanietis. Čia ir šia an- tologija sudėta net daugiau kaip 40 poetų kūrinių nuo Pasterna- ko iki Jeriomino. Kai kurie eilė- raščiai sukurti būnant kalėjimuose. Knygos įžangoje su tų Sovie- tų pogrindžio poetų kūryba supa- žindina Janis Sapiets.

Jis pažymi, kad "Syntaxe" y- ra pesimistiškiausias iš šių slap- tųjų žurnalų. Daugiausiai žadan-

ti "Syntaxe" poetas yra Brod- skis (gimęs 1940 m.), kurį bolše- vikai 1964 m. nuteisė penkeriems metams sunkių darbų kalėjimo už "Parazitizmą". Bet jis pasida- rė, šalia Pasternako, vienas žino- mesnių Rusijos poetų užsienyje. Jo eilėraščių rinkinys 1967 m. išleistas Anglijoje ir jis daugiau žinomas svetur, kaip pačioje Ru- sijoje.

"Feniksas" duoda platesnį idė- jų spektrą ir daugiau kūrybinių eksperimentų. Čia daugiau jaučia- ma įtaka Majakovskio, Pasterna- ko, Bloko, Gumilovo. Viena idė- mesniųjų "Fenikso" poetų yra Gorbanevskaja. Žurnale yra ir kietos satyros. Pvz. Oniežsakaja eilėrašty "Maskvos auksas" aš- triai puola Sovietų sistemą, tar- dama:

Aukšinis penkmečio planas

Net ir dantys su aukso

karūnomis

Viskas, kas miela,

Mano tėvyneje statoma ant

kaulų.

Chronologiškai sekantis žur- nalas — "Sfinksai" (1965 m., re- daguotas ištremtojo Tarsio). Čia Michailovas kalba apie koncen- tracijos stovyklas, gi Leonidas Školnikas smerkia spalio revoliu- cija, kuri "sąžinę pritrėnkė iki są- monės netekimo" (knocked con- science unconscious).

Nesitaikys prie komunizmo prokrustiškos lovos

Slaptasis žurnalas "Feniksas" pasirodė 1966 m., redaguotas Galaskovo, pažymėjo, kad vie- nas bendras jo bendrabarbių bruožas tai atsisakymas "prisitai- kyti prie socialistinės dogmos prokrustiškos lovos". Šio žurnalo bendradarbiai Siniavskis ir Da- nielielis — sunkių darbų kalė- jime. Protesto demonstracijas ruošė tos grupės narys V. Bu- kovskis irgi trejiems metams už- darytas į kalėjimą. Jo du drau- gai — Jevgenij Kušev ir Vadim Delaunay nuteisti sąlyginai. Re- daktorius Galanskov drauge su Dobrovolskiu ir Vera Laškova a- reštuoti ir patraukti teisman (19 68 m.). Galanskovas nuteistas 7 m. sunkių darbų kalėjimo, Dobrovolskis 2 metams, Laškova metams.

Šitai jaunieji rusai, iš slaptų žurnalų redakcinių grupių, eida- mi į kalėjimus ir vergų darbų stovyklas bei psichiatrines ligo- nines kovoją dėl žodžio ir kūry- bos laisvės Rusijoje. Tesingas bu- vo A. Aronovas pogrindžio laik- niai.

rašty skelbdamas, kad tos grupės poetai yra sukilime, ištremime, kalėjime.

"Nenoriu jūsų duonos, primirkusios ašaromis"

Galanskovas skundžiasi, kad "tame pragare jam nebeliko oro alsuoti". Gyvenimas tapo baisus kaip kalėjimas, pastatytas ant kaulų... Aš nenoriu jūsų duonos, permirkusios ašaromis... Aš ver- kiui ne dėl mirusiųjų; iš tikrųjų, aš nežinau, kas yra gyvas ir kas miręs".

Vladimiras Kovšinas skundžias: "Jūs ir aš esame laikomi lyg vai- kai: jie vis mus dar beveveda už nosies". A. Timofejevskis pries- paudos atmosferoj dūšauja, kad "tamsa pririša prie kančios suo- lo; ji, kaip vampyras, sėlina prie gerklės".

Idomu, kad toje pogrindžio po- eziijoje esama ir stiprių religinių balsų. Jie aprašo pamaldas, jie parafrazuoja psalmes, jie šaukia- si Kristaus. Pvz. D. Samislovas prašo Karalių Kristų, kad pra- vestų naują revoliuciją ir vėl at- siųstų savo evangelistus. O svar- biausia — jie ilgisi laisvės ir kar- tu su Leonidu Školniku šaukiasi:

Kur tu esi, Trojos arkly?

Kodėl tu

per juodą asfaltą

nešoki

per kaktą tos

planavimo karalystės.

Mes dar teb esame gyvi.

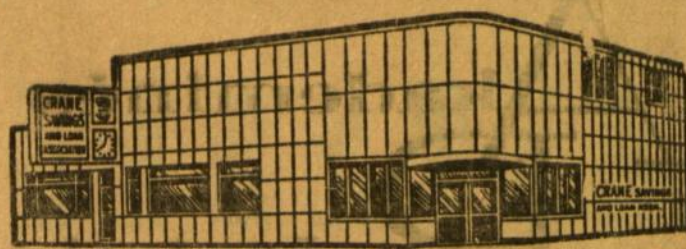
IESKO DINGUSIO TYRINĖTOJO

Speciali Brazilijos ir Kolum- bijos mokslininkų ekspedicija pradėjo tyrinėti Amazonės upės srities džiungles. Į komi- siją įjungiami ir šiaip jau dar- bininkai, jų tarpe ir nuotykių ieškotojai. Vienas iš tokių nuotykių ieškotojų — tyrinėtojas mėgėjas buvo Julian Gil, seniau drauge su amerikiečiais Korė- joje kariavęs. Jis įsijungė į eks- pediciją ir tyrinėjimų metu ding- o. Buvo sudaryta speciali komi- sija jį surasti. Ji turėjo plaukti keturių tonų laivą Amazonės upe, pasiekti Gil dingimo vietą ir toliau džiunglėse ieškoti. Eks- pediciją veda vienas indijonas, gerai pažįstamas džiunglės. Jis susirišo su džiunglėse gyvenan- čiomis indijonų gentimis, tačiau jos neturėjo žinių apie Gil. Šios indijonų genties vyrai yra di- džulio ūgio, jų lankos ilgos ir siekia kelius. Jie nepažįsta civi- lizacijos ir gyvena kaip lauki- niai.

K. Kl.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. liepos mėn. 19 d.

7

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

4 3/4%

Mokamas už Vieną Me-
tu Certificatų sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi-
dendų mokamas už
mvestavimo sąskaitas.

PINIGAI INESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių.

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS:
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

Perskaite Draugą, drokite kitiems pasiskaityti.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4343 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lituanica Ave. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lituanica Ave. Tel. YARds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,

Tune-up ir Motor Remontas

5759 So. Western Ave.

Kampus 58th Street

Telefonas — PROspect 8-9533

GELES

Vestuvės, banketams, laidotuviams

ir kitokioms progoms

G U Z A U S K Ų

BEVERLY HILLS GELANYCIA

2443 W. 69th Street, Chicago, Illinois

Tel. PR 8-0535 — PR 8-0534

SKELBKITĖS "DRAUGE".

EARN **5 1/4%** PER ANNUM
ON
\$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly. Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 • Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter • Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M. - 8 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M. - 4 P.M. • Sat. 9 A.M. - 12 Noon • Wed. - No Business Transacted

